

The Project Gutenberg eBook of *Lea; Margareta*, by Aleksis Kivi

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: *Lea; Margareta*

Author: Aleksis Kivi

Release date: July 1, 2004 [EBook #12796]

Most recently updated: December 15, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK *LEA; MARGARETA* ***

Produced by Tapio Riikonen

LEA; MARGARETA

Näytelmiä yhdessä näytöksessä

Kirj.

Aleksis Kivi

1919.

LEA

Näytelmä yhdessä näytöksessä

JÄSENET:

SAKEUS (Pipliassa Zacheus), publikanien päämies Jerikossa.

LEA, hänen tyttärensä.

ARAM, eräs nuori saduseus.

JOAS, eräs fariseus.

RUBEN, publikani.

Tapaus: Palestiinassa Jerikon kaupungissa Kristuksen aikana.

Sakeuksen huone; avonaisesta ovesta näkyy etäällä kallioinen seutu ja kallioin juurilla korkeita palmuja. Sakeus istuu pöydän ääressä lukien rahojansa lippaasta pöydällä.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Sakeus. Sitten Ruben.

SAKEUS. Yksi tuhatta, kaksi tuhatta, kolme tuhatta penninkiä. Siinä kolme tuhatta penninkiä.

(Kimmauttaa äkisti lippaansa kiini.) Ruben! Unohdanpa viikunatarhani.
Ruben! (Ruben tulee.)

RUBEN. Mitä tahdot, herra?

SAKEUS. Käy kerta viikuna- ja palsamitarhani ympäri ja katso, onko kaikki, niinkuin oleman pitää. Muista: hedelmät rippuvat valmiina, aita on heikko ja varkaita monta. Tee, niinkuin sanoin.

RUBEN. Teen sen heti. (Menee.)

TOINEN KOHTAUS.

Sakeus (yksin).

SAKEUS (Avaan taas lippaansa ja lukee:) Kolme tuhatta, neljä tuhatta, viisi tuhatta penninkiä. Niin, viisi tuhatta penninkiä ja kasa ropoja siihen lisäksi, siinä on rikkauteni rahassa. Rikas olen, mutta miksi en rikkaampi? Viisi tuhatta penninkiä; miksi ei kymmenen tuhatta?—Mutta tuleva aika tuopi käsiini kultaa, jota Sakeus tietää ammentaa ja panna talteen.—Rikas olen, rikkaammaksi tulen, ja olenpa onnellinen myös, niin luulen. Mutta onnellisempi olisin, jos tuo kiiltävä saalis tuossa olisi kokonansa kunnialla pyydetty; mutta juuri niin ei ole laita. Enin kaikista muistelen tuota leskeä Gilgalin kaupungissa. Hän on köyhä, mutta häneltä pinnistin vikkellästi ulos kaksikymmentä penninkiä,—ja kymmenen määrää siinä kohdassa laki.—Noo, tosin puristan ja kiskon, »oikein ja väärin kokoon käärin»; mutta samoin teki tässä ennen minua toinen mies, samoin myöskin mies ennen häntä, ja niin on tapahtunut aina alusta Rooman vallan. Ja, suuri Jehovah! ken on Israelissa kylliksi luja harjoittamaan Sakeuksen virkaa, silloin tällöin horjumatta oikeuden tieltä pois? Tuskin joku voimallinen rabbi.—Mutta kuinka suuri on tuossa ropojen luku? (Lukee.—Joas tulee sisään Sakeuksen huomaamatta.)

KOLMAS KOHTAUS.

Sakeus. Joas.

JOAS (erikseen.) Tuossa istuu ukko yksin ja, niinkuin luulen, lukee aarteitansa. Niin, siinäpä se voima, joka minua, puhdasta fariseusta, vetää väkisin ylönkatsotun publikanin huoneeseen. Tästäpä saan pitää hyvänäni paljon nuhteita ja kylmyyttä monelta vanhurskaalta ystävältäni ja heimolaiseltani. Mutta ukolla tuossa on kultaa ja tavaraa, joista ei sydämeni mieli enään erota, ei, vaan kaiken tämän rikkauden perilliseksi tahdon tulla hänen tyttärensä kautta. (Katsoen yli Sakeuksen olan.) Haa, mitkä kiiltävät kulta-kasat!

SAKEUS (huomaa Joaksen ja lyö äkisti lippaansa kiini). Mies, mitä näit?

JOAS. Kultaa, kultaa!

SAKEUS. No, miksi näytti?

JOAS. Mullaksi, mullaksi!

SAKEUS. Mullaksi? Jos niin aattelet kullasta, niin etpä koskaan pysy varallisena miehenä, vaikka ammentaisi onni sun arkkuusi vielä suuremmat perinnöt kuin ne, jotka jo saanut olet.—Multaa! Mitä? oletko tyttäreni ansaitseva ja hänen kauttansa viimein kaiken tämän kullan, jonka hiellä ja vaivalla olen koonnut vuosien kuluessa?

JOAS. Älköön tämä teitä huolettako, isä. Kuitenkin pois, kauvas minusta se, että rakastaisin täällä

ylitse kaikkea tuota maallista tavaraa, jonka koi syö, ruoste raiskaa ja varkaat kaivaa. Minä pelkään ja rakastan ainoastaan Israelin Herraa, joka tähän asti on minua varjellut ja tästälähin varjelee kaikesta synnin loasta. Joas ei jumaloitse kultaa ja rikkautta; mutta hänen säästäväinen luontonsa tekee, että rikkaus hänen hallussansa ei vähene, vaan enenee päivä päivältä. Tavaraa en katso ylön, vaan rehellisellä tavalla tahdon sitä lakkaamatta koota. Ja mistä syystä? Siitä syystä, että viimein kuin näen itseni kyllin varakkaaksi, taidan harjoitella laupeuden töitä Herran kunniaksi.

SAKEUS. Mutta aina varovasti, aina varovasti, muistellen pahoja päiviä, jotka voivat meitä lähestyä.

JOAS. Varovasti, sen tiedätte.

SAKEUS. Minä tiedän, että toimitan Lealleni miehen, joka ei tuhlaa, mitä Sakeus on koonnut, vaan saattaa säästöt paisumaan yhä enemmän ja pitää köyhyyden kaukana siitä huoneesta, jossa tyttäreni emännöitssee. Joas, rakastatko lastani?

JOAS. Vähemmän kuin Jehovaa, enemmän kuin itseäni.

SAKEUS. Ja enemmän kuin minun kultaani?

JOAS. Mitä kysytte?

SAKEUS. Yhtä kysyn. Katso, jos nyt pahapäiväni tulisi, ryntäisi päälleni tuulen puuskana, kuin ennen Jobin onnettomuuden päivä, temmaisten minulta kaikki, ja minä seisaisin kerjäläissauva kädessä; sano, ottaisitko sittenkin tyttäreni vaimokses?

JOAS. Elohimin nimessä, minä ottaisin hänet.

SAKEUS. Terve sinä!

JOAS. Rakkauteni häntä kohtaan ei ole kullan pyyntiä, vaan puhdas ihastus, niinkuin ennen Jaakopin povessa Raakkelia kohtaan.

SAKEUS. Poikani, minä tahdon uskoa sen, ja olen valmis laittamaan häitä.

JOAS. Yhtä mielin kerran vielä kysyä. Naituani tyttärenne, kuinka suuren huomenlahjan saan?

SAKEUS. Kaksi tuhatta penninkiä.

JOAS. Ei, kolme tuhatta.

SAKEUS. Kaksi tuhatta, ei äyriä enemmän. Mutta mentyäni viimein isieni luokse, silloin tiedät saavasi kaikki; ole tyytyväinen.

JOAS. Vakaasti suostun odottamaan, kun vaan kerran olen saanut tyttärenne. Mutta siinähan on solmu.

SAKEUS. Jonka avaa isän valta.

JOAS. Hänen sydämmensä on minua kohtaan kylmä, mutta Aramille aivan hempeä.

SAKEUS. Vaan sinä hänet saat, mutta Aram saakoon sauvastani, jos kerran vielä hän uskaltaisi astua minun huoneeseni. Monta on minulla syytä hyljätä tämä mies. Katso, hän on saduseus, vaikka alhaista säätyä, ja siis enemmän vielä inhoittava kuin itse saduseusten päämies. Hän on puoleksi Kreikkalainen, lukee yhtä kevytmielisesti Moseksen lakia kuin pakanain saastaisia kirjoituksia. Tutkistella muukalaisten eksyttäviä kirjoja: rangaistuksen alainen teko!

JOAS. Kivitystä ansaitseva, kivitystä.

SAKEUS. Ja mikä on hän vielä? Köyhä rotta. Ja se on pykälistä pahin. Antaisinko siis tyttäreni hänelle? En, niin kauvan kuin elää Israelin Jumala!

JOAS. Minä kiitän teitä. Mutta olkoon asia lujasti vahvistettu, vierasmiesten kuullen.

SAKEUS. Se tapahtukoon, kun tyttäreni tulee.

JOAS. Missä viipyy hän? Ehkä tuon kirotnun saduseuksen luona taas, hänen viekkaan äitinsä puheilla.

SAKEUS. Erehdytpä. Nyt on hän luvallani pois, mutta kadunpa toki, että päästin hänen. Jo eilen läksi hän erään ystävänsä seurassa katsomaan tuota profeettaa, näkemään hänen ihmeitensä, joista kerrotaan loppumatta. Kimahtihan—ja sen mahdat tietää—eilen kaupungissamme suuri huuto ja maine

tuosta eriskummallisesta miehestä, tuosta Natsarenuksesta, jota kutsutaan profeetaksi, vieläpä Messiaaksikin.

JOAS. Kaikki hulluutta! Tutkistele kirjoja; niistä olet löytävä järkähtämättömän todistuksen, ettei tule profeetta Natsaretin kaupungista, saatikka Messias, Israelin luvattu ylkä, Davidin huoneen herra.

SAKEUS. Minä sanon: niin kertoilee kansa.

JOAS. Tämä kansa, tämä viheliäinen joukko, joka ei tunne lakia eikä profeettoja, olkoon kirottu! Kirottu olkoon tomppelikas roistokansa! Ah, että laskitte neidon siihen petolliseen virtaan.

SAKEUS. Toivon kuitenkin...

JOAS. Vaiti! Seitsemännän rukouksen hetki on tullut. (Laskee polvillensa ja rukoilee.) Minä nostan käteni ylös korkeuteen ja kiitän sinua, Abrahamin Jumala, Iisakin Jumala, Jaakopin Jumala ja meidän isäimme Jumala! Minä kiitän sinua, etten ole ryöväri, en varas enkä valehtelija, etten istu siellä, missä pilkkaajat istuvat, vaan käyskelen kaukana jumalattomain retkiltä. Katso, minä olen kuin istutettu viikunapuu juoksevan virran reunalla, joka aina on kantava hedelmänsä oikeaan aikaan ja jonka lehdet eivät lakastu. Kaksi kertaa viikossa minä paastoon, kerran viikossa lahjoitan uhriarkkuun äyrin, ja aina Sinua sapattina ylistän, veisaten temppelin pyhässä savussa. Herra, ken palvelee sinua hartaammin Benjamin maassa, ja ken on siis enemmän ansaitseva, että hänen hyvin kävis, niin istuessa kuin astuessa, niin maata kuin valvoessa? Herra, suojele Joasta aina, mutta syökse hänen vihamiehensä helvetin tuleen! Kuule rukoukseni, isäimme Jumala, sotajoukkojen ruhtinas, Herra Sebaot!

(Nousee ylös. Tämän kuluessa on Sakeus korjannut lippaansa ja tehnyt yhtä ja toista siivoamista huoneessansa.—Lea tulee.)

NELJÄS KOHTAUS.

Entiset. Lea.

SAKEUS. Tyttäreni, sinä olet viipynyt kauvemmin, kuin lupani myönsi.

LEA. Ah, isäni! lentäen kuluu aika, kun sydämmemme askartelelee taivaan ihmetöissä.

SAKEUS. Sielusi on tulossa ja liekissä, luulen minä.

LEA. Oi, pyhälle tuntuu ilma, jota hengitän, pyhälle tuuli viikuna-tarhassamme!

SAKEUS. Joko hulluttelet sinäkin?

JOAS. Mitä sanoin minä? Haa, villitys on saanut vallan!

LEA. Joas, ole lausumatta niin, ja sinä, mun isäni armias. (Halailee isäänsä.) Isä, minä olen usein ollut tottelematon lapsi; mutta anna minulle anteeksi, taivaan rakkauden nimessä, anna minulle anteeksi kaikki. Tästälähin lupaan olla kuuliainen Leasi aina.

SAKEUS. Mun tyttäreni, hyvä lapsihan olet ollut aina, paitsi yhdessä kohdassa, mutta siinäpä tuiki itsepintainen ja vastahakoinen. Sinä ymmärrät?

LEA. Minä ymmärrän; tämä viittaa Joakseen, mun ylkääni.

JOAS (erikseen). »Ylkääni!» Sen sanan kuulen hänen suustansa ensimmäisen kerran. Hänen mielensä on muuttunut.

LEA. (Ottaa Joasta kädestä.) Joas, aivan penseä on poveni ollut sua kohtaan, sen tunnustan; mutta minä tahdon rukoilla itselleni taivaalta rakkautta, ja rakkauden hengen lapsena sua kerran vaimonasi palvelen ja kunnioitan. Aram, nytpä unohdan sinun ja liittyn Joaksen kohtaloon; sillä niin on isäni tahto. Jos toisin tekisin, niin saattaisipa kenties murhe hautaan hänet, joka on mun siittänyt ja niin hellästi kasvattanut, hänenpä kenties kuolettais, ennenkuin aikansa on tullut, ja minua kohtaisi korkeuden rangaistus. Mutta jos täytän hänen tahtonsa, rakentaen rauhaa, niin asettuvat hyvät enkelit huoneeseni ja viimein kantavat mun sieluni Abrahamin helmaan. Rauhaa, sovintoa tahdon tehdä, niin käskee Natsarenuksen oppi, tuon Jumalan lähettämän miehen oppi. (Ojentaa Joakselle toisen kätensä.) Joas, katso morsiantas!

SAKEUS. Tämä on somasti tehty, mun lapseni, oikein soreasti! Joas, oletpa nyt kihlattu mies; hän tarjoo sinulle kätensä ja sydämensä.

JOAS. Ole tervehditty, soma neito!

SAKEUS. Eikö ole hän oivallinen lapsi?

JOAS. (Syleilee Lean päätä.) Eihän sitä voi kieltää. (Erikseen.) Täytyy takoa, täytyy takoa, niin kauvan kuin on rauta lämmin, takoa ja peitellä vielä, millä silmällä katselen sun hulluuttasi. Mutta kas, kun kerran olet vaimoni, laillinen aviopuolisoni, niin kyllä sun opetan juoksemaan narrin retkillä ja kuulemaan tyhmän Galilealaisen kirottua oppia. Toki nyt käskee viisautta, että hallitsen mieltäni vielä ajan tuonemma, vaikka paisuukin sappi. Mutta tulepa tästä vielä luku laulun perästä, tulee.

SAKEUS. Rukoilitko taas? Vaan sano: ah! eikö ole hän oivallinen lapsi!

JOAS. Ei voi kieltää.

SAKEUS. Natsarenus on siis vaikuttanut hyvää eikä pahaa.

JOAS (purren hammasta). Hmm, hmm! (Lea kääntyy isänsä puoleen.)

LEA. Mun kallis isäni! hyvin tekee hän kaikki, tämä mies. Sairaat hän parantaa, syntisille saarnaa hän armoa ja orjille iäistä vapautta. Oi! olenhan nähnyt hänen ihmeellisen voimansa, sen näin kun talutettiin hänen eteensä mies, joka mykkä ja kuuro oli. Liepeästi tarttui hän mieheen, painoi sormensa hänen korviinsa ja katsahti laupeasti ylös taivaaseen. »Hefata», hän lausui, ja kohta aukenivat miehen korvat, hänen kielensä siteet päästettiin, ja selvästi hän haasteli suureksi ihmeeksi kaikille. Millä kiitollisuuden ihastuksella silloin parannettu katsoi parantajaansa, ja millä jumalallisella hymyllä loi häneen silmänsä Natsaretin poika, rakkautta täynnä! Mikä juhlallinen hetki, jona kaikki kansa itkuun hyrskähti heidän ympärillään! Oi! armon-liiton enkeli on meitä lähestynyt matalasta majasta Galilean vuorilta, mutta Jumalan linnasta on hänen sielunsa lähtenyt alas. Ja siunattu olkoon se kohtu, joka häntä kantoi, siunatut ne kädet, jotka häntä tuuvittivat! Tullut on Israelin otollinen aika, nousnut on sen autuuden päivä.— Isäni armahin!

SAKEUS. Ihmeellistä!

JOAS. (Erikseen.) Saatana on karannut kahleistansa ja villitsee nyt maailmaa.

SAKEUS. Sano, tyttäreni, millainen on miehen muoto?

LEA. Isäni, kuinka voisin kuvata häntä, lähettilästä ikuisen aamun? Niinkuin aamun koitto paistaa hänen kirkas otsansa, ja kuin aamun tähteä kaksi hänen silmänsä säteilevät, lausuen maailmasta, jolla ei ääriä ole. Vertaisinko aamun ruskoon hänen huuliensa hohtavaa kultaa, joista hengittää puhtaus ja pyhyys? En tiedä, mutta kiharat hänen olkapäillensä välkkyvät niinkuin muhevut pilvet, niinkuin varjoisten pilvien somat kierrokset Hermonin hartioilla välkkyvät. Hän halvassa manttelissa käyskelee, samoin hameessa, Galilean vaimoin kutomassa, ja purpurainen nauha vyöttää hänen hoikan miehustansa. Ah! hänen kuvansa juhlallinen korkeus meitä taivuttaa alas ja taasen saman kuvan lempeä voima vetää meitä armaasti hänen manttelinsa liepeisiin. Ja sille, joka hänen kasvojansa katselee, hän lainaa valoa sädeloisteestansa, niinkuin lähteelle valoa antaa auringon terä. Niin, jos äänetönnä hän seisoo. Mutta kun aukenevat hänen huulensa, silloin kaikuu ääni voimallinen niinä kuin Jehovan, ja kuitenkin lempeä kuin tuulen hyminä Salemissa. Niin kaikui hänen äänensä saarnatessansa Jumalan valtakunnasta. (Katsahtaen hartaudella ylös.) Sinne mua kerta saata, armias henki taivahan! Sinne meitä kaikkia kerta saata!

JOAS (erikseen). Tosi! Saatana on pääsnyt irti ja villitseepi maailmaa valkeuden enkelin haamussa.

SAKEUS. Lapseni, kerro mulle lyhyesti, mitä hän saarnasi.

JOAS (erikseen). Kas niin!

LEA. Sydämmen puhtautta, hengen siveyttä tahtoo hän meiltä ja että hylkäämme kaikki saastaiset ja häijyt himot. Vihan, vainon hän tuomitsee pois ja tahtoo, että rakastamme kaikkia, kaikkia, niin vihamiehiämme kuin ystäviämme. Vihamiehiämme! Isäni, huomaitkaat tämä.

SAKEUS. Vihamiestämme rakastaa!—Se on uutta.

LEA. Mutta jaloa, ihanata, ihanata!

JOAS (erikseen). Lystillistä!

LEA. Kaikki hän kutsuu liittoonsa, niin pakanat kuin Israelin lapset, niin publikanit kuin temppelein vartijat hän kutsuu taivaan liittoon.

JOAS (erikseen). Voi taivaallista melskaa!

LEA. Ei ketäkään katso hän ylös, ei syntistä suurimpaa, joka vaan katuu ja parantaa itsensä. Uutta, vilpitöntä henkeä hän tahtoo, ja jo täällä murheen laaksossa hän lupaa meille palkinnoksi omantunnon rauhan ja puhtaan ilon, mutta viimein kuoltuamme hän antaa sielullemme ijankaikkisen autuuden Jumalan pyhässä Sionissa.

JOAS (erikseen). Lystillistä, lystiä! Heisaa kaikki Sionin pojat ja tyttäret!

SAKEUS. Sano missä erosit miehestä.

LEA. Kappaleen matkaa kaupungin portista, jota hän lähestyy.

SAKEUS. Minä tahdon hänen nähdä!

LEA. Rientäkää häntä vastaan!

JOAS. Mitä mieletöntä?

LEA. Mun hyvä isäni, rientäkää häntä vastaan!

SAKEUS. Paikalla, ja seuratkoon mua Ruben. Häntä tarvitsen; sillä olenpa kovissa kiipaleissa vuokramiesteni kanssa toisessa talossani. Eipä heltiä sieltä leikiten vuokra, mutta nytpä on lähteminen kiristämään heitä, ja toimitan siis yhdellä tiellä kaksi asiaa, koska taloni on lähellä kaupunkimme porttia.—Minä tahdon nähdä tämän miehen!

JOAS. Seisattukaat, malttakaat mieltänne!

SAKEUS. Miksi tahdot niin?

JOAS. Pysykää hänestä kaukana, muutoin kiukkuinen perkele kiertää päänne hulluksi.

SAKEUS. Ole pelkäämättä, poikani.

LEA. Joas, tämä puheesi on taivaalle kauhistus. Oi ylkäni! lähdeppäs sinäkin häntä katsomaan, ja oletpa huomaitseva, toivon minä, ettei ole hän perkele, vaan Messias itse.

JOAS. Messias! Hahaa! Missä ovat sitten hänen legionansa, siivitetty ratsasjoukkonsa, missä voimat, joilla kukistaisi hän Roomalaiset, syöksisi ne helvettiin alas ja rakentaisi uudestaan Davidin linnan? Näitä kaikkia ei kuulu eikä näy.

LEA. Sinä et käsitä hänen oppiansa. Ei ulkonaisella tavalla, vaan henkensä voimalla on hän vapahtava maailman.

JOAS. Mikä hulluus!

LEA. Viisaus taivaallinen!

JOAS. Lea, Lea, sinä olet soaistu.

LEA. Nähtyäni maailman valkeuden.

SAKEUS. Minä myös hänen tahdon nähdä.—Vartioitse huonettamme tarkasti, Leaseni, ja liiottenkin lipasta tuolla, sinä tiedät!

JOAS. Kerran vielä teitä rukoilen: olkaat kaukana vaarallisesta miehestä!

SAKEUS. Minä menen, mutta vartioitse viikuna~ ja palsamitarhaani sinä. Ruben astukoon jäljissäni. Käyskele yrttimaassani, kunnes palaan retkeltäni takasin, ja sitä, joka mielisi tunkea läpitse aidan, sitä iske päähän, iske konnaa sauvallasi päähän. Mutta sinä, tyttäreni, muista kallis arkkuni tuolla.—Tule, Joas, ja ole uskollinen vahti. (Menee.)

VIIDES KOHTAUS.

Entiset pait Sakeus.

JOAS (erikseen). Voi, etten taida sinua estää! sillä aavistanpa pahaa. (Menee.)

KUUDES KOHTAUS.

LEA (yksin). Kurja isäni, sun kulta-arkkusi on sun rakas maailmasi, joka painaa sinua niin päivällä kuin yöllä. Tuskallinen omi rikkautesi onni, vaikka olisitkin koonnut tavarasi oikeuden mitalla. Mutta, isäni, oletko aina käytellyt tätä mittaa? Toista pelkään minä ja pelkään taivaan rangaistusta, joka taitaa kiroukseksi muuttaa huomenlahjan mennessäni miehelään. Rikkaasta isästä lähdän rikkaalle miehelle, mutta luulenpa, että on heillä molemmilla syytä katsoa surun pimentämällä silmällä rehellisyyden kultavaakaa, ja silloin ehkä synkistyy heidän elämänsä päivä. Ah! heidän aarteensa ovat mun sielulleni kauhistus. Mutta ilon ja rauhan tarjoo sydämelleni köyhä Aram. Hän lempii Leaa Lean tähden, vaan ei hänen isänsä kullaa tähden, ja Lea lempii häntä ja tahtois mennä hänen vaimoksensa, mutta toisin on isäni tahto. Ah, kuinka katkerata erota sinusta, sä päiväni lempeä! Sinua lemmin, vaikka oletkin Sadusealainen etkä usko, että kuolemme elämään ijankaikkisesti. Mutta ehkä uskot toki, vaikka et usko, ehkä epäilet, nuorukainen, kaunis ja ylevä. Ylevä sä olet kuin Jerikon palmupuun, joka taivaan korkeudessa humisee, ja kaunis sä olet; ihanata omi sua katsella kuin Nebon harjalta luvattua maata. Niin sua sieluni kuvailee. Mutta jalompana, kirkkaampana seisoisit mun edessäni vielä, jos uskoisit taivaallista oppia Natsaretin profeetan suusta. (Istuu.) Oi! ei poistu mielestäni ihmeellinen mies, ei hänen haamunsa, ei hänen äänensä helinä; ja pyhänä tarinana väikky muistossani mennyt päivä ja mennyt valvottu yö. (Unisena.) Sun jalkojesi juurehen, punehtuen kainosti, minun sieluni vaipua tahto ... vaipua, nukkua ... nukkua uneksimaan suloisinta unta. Siitä alkaa pelastuksen tie, Jumalan valtakunnan tie. Sinne minua saata ... saata minua sinne, laupias Goell (Nukkuu.—Aram tulee.)

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Aram. Lea.

ARAM (erikseen). Hän on nukuksissa; hän lepää viattomuuden rauhallista unta. Ihanasti sievä huntu, muodostaen monikiemuraista valkeata pilveä, peittää sun pääsi, ja somasti tummat kiharasi kierteleikse tämän valkean huivin alla. Sun hameesi, mukaellen orjantappura-kukkasen punertavaa pukua, sulkee sun hienoon verhoonsa, mutta ei kuitenkaan sulje eikä peitä käsivarsiasi kyynästä sormiesi ruusuisiin päihin asti; vaan paljastettuina ne kimmeltävät, voittaen päivän kirkastaman lumen Libanonin kukkuloilla.—Tämä kuva mua viehättäen vetää publikanin huoneeseen, tuon miehen majaan, jota juutalaiset vihaavat. Toki; miksi vihattu, jos virkaansa hän toimittaa kunnialla? Mutta itsekäs ja taikauskoa täynnä omi Israelin kansa. Mutta minä, muistaessani sinua, armahani, tahdon katkaista kaikki, mikä voisi väliämme himmentää. Sinua kohden aina, vaikka Gehennan yöhön saakka, tahdon rynnistää, halkaisten vastuksien synkeät seikat.—Lea, katsellessani sinua, uneksuneena tuossa, tahtoisinpa melkein uskoa, että sinussa on kuolematon sielu. Uskoisinko, aattelisinko niin? Löytyyhän kuitenkin myriaadeja, joiden rinnalla luontokappaleen ei tarvitse juuri hävetä. Missä on siis erotus? Olisiko se mahdollisuuden siemen ihmislapsen povessa, joka siirtää hänen elikosta äärettömän kauvas? Mitä aattelen? Mitä uskon?— En tiedä, en tiedä! mutta ihastuksella katselen impeä tuossa, ihastuksella ja polttavalla vaivalla; sillä hän on kaunis kuin serafim, ja on hän ehkä huomenna Joaksen oma. Oi, kiusallinen aatos, aatos tuskaa täynnä! Hänkö kerran on lepäävä povella, joka tuossa nyt huokuu hiljaisessa autuudessa? Hän! Sinä suloisesta pureskeleva mato, katkaise jo sydämen juuret kaikki! Hänkö nauttisi näiden huulien pyöryttävää hekkumaa, Saaronin pyhää ruusua tuossa? Mutta, Joas, haa, minä varastan sun kukkaseltasi ylimmäisen hunajakasteensa pois! (Suutelee Leaa, joka heräyy.—Aram poistuu hänestä muutaman askeleen.)

LEA. (Nousee ylös.) Aram!

ARAM. Lea!

LEA. Aram, mitäs teit?

ARAM. Mitä tein minä, Lea?

LEA. Mitä tiesin minä, mitä tiesin minä,—ah, taivaan ihanuus!—mitä tiesin minä?

ARAM. Ja minä?

LEA. Vaiti! Minä kurja punehdun ja häpeen, ja taasen häpeen ja punehdun. Vaiti, Aram, vaiti! Sinä ansaitset rangaistuksen.

ARAM. Rankaise minua!

LEA. Joaksen puolesta sen teen.

ARAM. Etkö itse puolestasi?

LEA. Voi! minä mieletön yht'aikaa sinua nuhtelen ja kiitän. Kiitän? Älä luule! Rangaista sua tahdon,

rangaista! Älä luule, älä luule! Voi, mikä moninkertainen hulluus! Mutta katso naisen luontoa, katso äläkä ihmettele.—Aram, Aram, miksi teit niin ihanasti tämän pahan työsi? Aramin suudelmasta herätä ompi suloista niinkuin taivaan manna, suloista kuin taivas itse; mutta älköön niin kuitenkaan tapahtuko, ei, ei, mun ystäväni, ei! Aram, kuule suustani katkera sana, sinun katkera kuulla, mutta minun ehkä vielä katkerampi lausua. Ystäväni, älä avaa koskaan enään tämän huoneen ovea. Minä lemmin sinua, mutta, mutta vaimoksesi en tule. Joasta en lemmi, mutta vaimoksi hänelle täytyy minun mennä; sillä niin on isäni tahto, jonka olen Jumalan nimessä täyttävä. Tiedä, hän on nyt sulhaiseni; hänelle olen luvannut sydämeni, eloni ja olentoni kaiken.

ARAM. Tämä on päätetty siis?

LEA. Ainiaaksi.

ARAM. Eikä enään toivon haamettakaan löydy.

LEA. Ei, ystäväni. Mutta ole kuitenkin lohdutettu, sinä unohdat minun pian ja valitset itsellesi Jerikon palmumetsissä toisen morsiamen.

ARAM. Nyt olkoon hautani se morsian, jonka helmaan vaivun.

LEA. Aram, Aram, miksi riehut?

ARAM. Miksi eläisin enään?

LEA. Sielusi autuuden tähden.

ARAM. Hm.

LEA. Älä kiellä pois, älä kiellä pois meidän taivaallista kotoamme. Ethän toki milloinkaan ole vahvasti vakuutettu siitä, että totisesti niin, kuin tahdot uskoa nyt, ovat elämän ja kuoleman asiat. Siis älä seiso tyytyväisenä tässä tummassa sumussa, vaan katsahda aina kauvemman ja rukoile taivaan isää, että avaisi hän silmäsi huomaitsemaan armonsa valkeutta. Käy kuulemaan Natsarenusta, käy hänen oppiansa kuulemaan.— Sano, mitä aattelet hänestä.

ARAM. Miesi ihmeellinen, jos niin hän on kuin maine sanoo.

LEA. Hän saarnaa meille autuitten evankelioa, neuvoo meitä väsymättä rukoilemaan ja lupaa meille viimein voiton kruunun. Hän itse, vaikka jalo ja puhdas niinkuin korkeuden kirkas vahvuus, rukoilee sittenkin usein ja hartaasti meidän isäämme, jonka asunto on taivaassa. Suotko minun kertoa mitä näkivät silmäni eilen, laskiessa kauniin päivän?

ARAM. Kuultelenpa mieluisasti.

LEA. Katso, kun seurassa monilukuisen kansan tulimme erään korkean vuoren juurelle, katosi joukostamme äkisti vieraamme Galilean maasta, katosi eikä kenkään tietänyt mihin. Mutta pianpa minä ja kaksi matkakumppaniani näimme hänen astelevan vuoren varjokasta rinnettä ylös himmeitten öljypuiden suojassa. Rupesimmepa kohta kilvan ja kaartuen juoksemaan ylös; ehdimme viimein, kovin hengästyneinä, vuoren harjanteelle, jossa tuuhean seeterin verhossa katselimme jumalallista miestä, joka rukoili, kauniina ja kirkastuneena. Milloin heleässä korkuudessa viipyivät kauvan hänen ihanat silmänsä, ja koko hänen olentonsa hengitti vakavuutta ja hurskautta, milloin vaivutti hän taasen katsantonsa alas kohden itäisiä maita ja seisoi salaisesti hymyten ja niinkuin uneksuen unta pyhää. Ja näkyi siellä Jordanin laakso, Gileadin vuoret kuin sinertävä savu, ja vuorten välistä Rabat-Ammonin kaupunki etäällä, mutta tuonnempaa vielä, ihan ilman reunalla, haamotti Arabian hietainen, kellahtava maa. Sinne hän katseli, mutta katseli kohden kirkasta korkeutta taas, ja hänen silmissänsä leimusi suloisin tuli, otsa paistoi kuin juhlapäivän puhdas taivas, ja hänen hivuskierteittensä ympäriltä—niinkuin tuntui meistä kaikista, jotka tähtäilimme häntä—säteili valo ihmeellinen ja kirkas, antaen aavistusta pyhien kunnian ja kirkkaudesta. Tämänkaltaisen näimme olennon harjulla huimaavan vuoren. Ja kun läksi hän taasen käyskelemään alas, asui hänen kasvoillansa ijankaikkinen rauha. Niin hän poistui, auringon vaipuessa Efraimin kukkulain taakse iltaruskon purpuraiseen mereen ja seeteripuiden peittyessä hämärään. Kaunis, juhlallinen oli tämä näky.

ARAM. Armas Lea, oletpa maalannut sieluni eteen ankaran kuvan rukoilevasta miehestä.

LEA. Tätä älä unohda sinä, joka hurjasti riehut, kun sydäntäsi kohtaa täällä vastoinkäyminen.

ARAM. Olithan mun sydämeni korkein kalleus sinä.

LEA. Mutta perintö kalliimpi on sinulla jälellä vielä: kultainen istuin Jehovan kaikuvassa pylvässalissa, jossa enkelien kanteleet soivat.

Rukoile, Aram, rukoile voimaa sielullesi.

ARAM. Totisesti! oletpa kohottanut masennettua mieltäni, että kerran vielä tahdon nostaa otsani ylös, vaikka nyt kuvautuukin eteheni elämäni päivä kuin Kyynelten-laaksossa illan nukkuva paiste. Mutta onhan kova osani pakoittanut eroamaan sinusta. Siis hyvästi jää. (Ottaa Leaa kädestä.)

LEA. Voi murheen hetkeä!

ARAM. Ole onnellinen!

LEA. Onnellinen ilman sinua? Ah!

ARAM. Seisothan lujana uskossasi Natsaretin mieheen.

LEA. Haasteletko vakaasta mielestä?

ARAM. En ilkastele suinkaan.

LEA. No, minä ymmärrän sun aatoksesi. Mutta tiedä, me voimme olla onnettomat ja kuitenkin onnelliset, toivossa onnelliset, vaikka kärsiikin sydän kuluessa päivän hetken. Onnellinen, onnellinen! vaikka sun jäähyväis-kättesi tempaiseekin kaiken kukkaismehun elämäni kasvoilta pois, että kuoleman kalveilla poskilla onneni seisoo, kääntäen silmänsä nykyisyydestä pois, mutta katsoen ihanaiseen kaukaiseen tulevaisuuteen. Onnellinen! Silmä toivon riemua täynnä, mä tähtäilen taivaan reunaa, vaeltaissani halki ohdakkeisen maan.—Hyvästi, ystävänä!

ARAM. Hyvästi! Minä menen.

LEA. Viivy hetki vielä.

ARAM. Hetken päästä on isäsi tässä.

LEA. Hän viipyy hetken vielä.

ARAM. Joas tässä kiertelee ympäri kuin koira.

LEA. Se on mun kurja tuleva mieheni.

ARAM. Unohdinpa.

LEA. Hyvästi, hyvästi!

ARAM. Niin, ja erotkaamme.

LEA. Suo minun uneksua vielä povellasi lyhykäinen aika, lyhykäinen, ei kauvemmin kuin kameli henkeänsä vetää. (Vaipuu Aramin rintaan.) Aram, usko Kristukseen, sillä hän on Israelin Messias. Usko häneen ja sinä olet onnellinen. Aram! (Äänettömyyttä.—Joas tulee perältä.)

KAHDEKSAS KOHTAUS.

Entiset. Joas.

JOAS (erikseen). Haa! Mikä saatanallinen näky! (Ääneensä.) Kirous! (Lea vavahtaa ja poistuu Aramista kiljahtaen.) Iske alas, Sebaotin tulinen nuoli!

LEA. Joas, kuule minua!

JOAS. Pois, kavala kärme, pois!

ARAM. Siivosti!

JOAS. Siivostiko? Vai niin. Manaatko minua vielä siivosti nielemään kaikkea tätä, sinä perkele? Ruhjokoon sauvani sun tuomitun pääsi. (Uhkaa häntä sauvallansa.)

LEA. Joas, Joas!

JOAS. Kuole, ja syökööt sinun korpit!

ARAM. (Ryhtyy häneen ja hillitsee häntä.) Enpä mieli juuri ottaa vastaan iskuja sun sauvastasi. Hillitse mieltäsi, sinä vääräsäärinen fariseus!

LEA. Voi meitä, voi!

JOAS. Pois kirotut kyntesi hurskaan Abrahamin lapsen puhtaasta ruumiista! Hellitä, sä kirottu!

LEA. Aram! Joas! Minä rukoilen teitä. (Sakeus ja Ruben tulevat ja erottavat riitelijät.)

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Entiset. Sakeus. Ruben.

SAKEUS. Mitä on tämä? Miksi tappelua rauhallisessa huoneessani? Erotkaat ja tyyntykää, te kurjat vihan lapset! Noo, hiljaa Joas! Haa! olisin nyt sama kuin äsken tästä mentyäni, niin viskaamalla teidät lähettäisin ulos ja vilauksessapa molemmat pyöriskelisitte tuolla kivisellä tantereella. Mutta nyt—kiitos Herran—nytpä surkuttelen teitä vihanne vallassa.—Joas, Joas, tukeuta kiukkusi; sillä tuo muotosi, kalvea ja pedollinen, meitä kauhistaa. Puhallathan, sinä hirmuinen, niinkuin lohikärme sylkien myrkkyä. Joas!

JOAS. Eikö ... eikö ole minulla syytä? Ah! Tietäkää, vihani on oikea.

SAKEUS. Poikani, viha ei ole täällä oikea milloinkaan. Mutta kerro, mitä vääryyttä ja loukkausta olet kärsinyt. Sanokaat, mikä saattoi matkaan riita-telmeen, ja sanokaat totuus, että tiedän lausua oikean tuomion.

LEA. Mun hyvä isäni...

JOAS. Sallippas minun, tyttö sinä, lausua totuus ensin. Minäpä tässä kannustaja olen, minäpä loukattu mies.

SAKEUS. Sano.

JOAS. Mutta tullut on kahdeksannen rukoukseni hetki, ja Jehovalle olkoon kunnia ylitse kaikkein. (Lankee polvillensa ja rukoilee.) O Herra Abrahamin Jumala, Iisakin Jumala, Jaakopin Jumala, kuule minua! Varjele minua aina saduseusten saastaisuudesta, siitä spitalitaudista, joka meitä polttomerkillä merkitsee helvetin varmaksi saaliiksi ja vaivuttaa meidät viimein alas tuliseen pätsiin! Siitä synnin loasta minua varjele, sinä kaiken kirkkauden lähde! Ah! kuule minua! Minä paastoon, niinkuin määrää isäimme laki; minä lakkaamatta sinua rukoilen ja palvelen. Sentähden kuule minua, tue minua, ja vihdoin, kun hetki on tullut, saata minua pyhiesi majoihin! Aseta niin; mutta masenna kavalat sortajani, jotka, niinkuin kiljuvat jalopeurat, käyskelevät kantapäissäni, tahtoen minua niellä. Mutta korvonna heidän ruumiinsa ja sielunsa vihasi tulella ijankaikkisessa pimeydessä! Kuule minua, Herra, Herra, kuule minua isäimme voimallinen Jumala! Amen. (Nousee ylös.)

SAKEUS. Mutta mitä on sinulla valittamista?

JOAS. Minä kysyn teiltä: oletteko koskaan luvanneet tytärtänne Joakselle avioksi?

SAKEUS. Sen olen tehnyt ja sanassani pysyn vielä.

JOAS. Hyvä! Minä kysyn sinulta, Lea: oletko koskaan luvannut sydäntäsi Joakselle?

LEA. Hetki sitten vakaasti sen lupasin.

JOAS. Ja vapaasti?

LEA. Tosi.

JOAS. Olemme siis kihlatut?

LEA. Olemme niin.

JOAS. Mutta näinpä julistit oman tuomiosi, piikaseni.

LEA. Isä, tosin kerran vielä tahdoin kallistua hänen rintahansa...
(Joas keskeyttää hänen, karastellen kurkkuansa kovasti.)

JOAS. Herran nimessä ja taivaan! kuulkaat mitä näkivät silmäni, astuessani sisään palsami-tarhasta. Ih! makeimmassa, oikein Babelin hekkumallisessa kiemmailuksessa he seisoivat tässä rinta vasten rinta, syleillen ja halailten. Ellei tämä ole tosi, niin revetköön manner mun jalkani alla, ja vesikellona

kadotkoon Joas!

SAKEUS. Suuri Abraham! pitääkö mun uskomon semmoista petollisuutta lapsestani? Oletko niin kevytmielinen ja huikentelevainen tytär? Onko tämä totta?

LEA. Kallistuin hänen rintaansa, se on tosi; mutta petoksesta oli sydämeni kaukana, vaikka tuntuiskin katkeralta jäähyväishetki. Niin, jäähyväishetki tämä oli, ja sentähden tahdoin vielä kerran painaa otsani vasten hänen poveansa ja sitten erota hänestä ijäksi. Niin oli asia, ei suurempi eikä vähempi.

JOAS. Ah, tyttöseni! jos vaan taitaisimme uskoa naisen sanaa, viekkaan Eevan tyttären puhetta.

SAKEUS. Tyttäreni, minä uskon sinua, ja sieluni saa rauhan taas. (Aramille.) Toki; tahdonpa hiukan tutkistella sinuakin, nuorukainen.

JOAS. Tutkistella häntä! Mitä vielä? Hän heitettäköön ulos, että koivet ryskää. Siinähän jo rikosta kyllä, että on hän teidän huoneessanne vastoin kovinta kieltoanne.

SAKEUS. Aram, minä toivon kuulevani totuuden sun huuliltasi.

ARAM. Totuuden teille lausui tyttärenne.—Kun jo siirryitte pois, riensin minä huoneeseen, huolimatta kiellostanne; sillä väkisin mua viehätti puoleensa soman immen kuva sydämessäni, tämän ruskean silmän tulinen ja lempeä paiste.—Mutta nytpä toki mun näette tässä viimeisen kerran, kun tiedän, että kaikki toivoni on mennyt, koska kerran Lea itse on vapaasti tarjonnut kätensä Joakselle, ja he ovat siis kihlattu pari. Ja tämän tunnusti hän minulle kohta, kieltäen mua koskaan enään kiehtomasta sydäntänsä ja pyytäen hellästi, etten avaisi enään tämän huoneen ovea. Minä lupasin hänelle, mitä hän pyysi, lupasin, yön pimeä murhe kasvoillani. Silloin rupesi hän minua suloisesti lohduttamaan, ja minä vakuutin hänelle viimein ottavani tyyneydellä vastaan kohtaloni, ja tarjosin hänelle jäähyväisiksi käteni. Mutta silloin tahtoi hän vielä kerran kallistua povelleni, ja minä sallin tapahtua niin; sillä se oli ihanata, enkä katsonut sitä rikokseksi. Siinä hän lepäsi, kun hiljaa, niinkuin varjo, lähestyi meitä kiukkuinen Joas, uhaten turvallansa. Minä päädyin puolustukseen, ja tästä telme, jonka keskeyttäjäksi riensitte itse. (Sakeus ottaa Aramia kädestä.)

SAKEUS. Terve sinä, joka niin jalosti itseäs taivutat Herran tahdon mukaan! Mutta sanonpa sinulle kuitenkin: unohda tämä huone ja kavaahda myös tuota toista huonetta, jossa Leani kohta askartelee emäntänä; sillä läsnä-olosi saattaisi vaan kiusausta tyttäreni perheelliseen elämään. Me eroamme nyt, mutta erotkaamme ystävinä, taivaan nimessä erotkaamme niin! Toki: älä poistu juuri vielä, vaan viivy hetki ja huomaa, mitäs näet, ja iloitse kanssani; sillä tänäpäpä on tapahtunut Sakeuksen huoneelle autuus.—Oi, Ruben! etkö lausu sinä samoin?

RUBEN. Ah, nytpä Ruben, niinkuin hänen isäntänsäki, aattelee maailmasta toisin, kuin valetessa tämän päivän. Ylistetty olkoon Herra Sebaotin armo!

SAKEUS. Ylistetty ainiaan! Hyvin meille, Ruben, että olemme nähneet rauhan ruhtinaan ja kuulleet hänen suustansa autuuden sanoman taivasten taivahista! Sentähden vuotaa nyt silmistäni lapsen kyöneleet. (Peittää silmiänsä.)

Joas (erikseen). Mitä merkitsee tämä?

LEA. (Lähestyy isäänsä.) Isäni, pyhä aavistus panee sydämeni vapisemaan. Onko, niinkuin salaisesti toivon? Sano: miksi itket?

SAKEUS. Korkeuden hallitsija, mikä olen minä, että minua muistelet? Tomussa mateleva mato ja kuitenkin sun lapsesi. Äskempä vielä ryömin kurja mammonan taakan alla, ja ympärilläni vallitsi levoton yö; nyt rohkenen katsoa ylös, ja avoinna on edessäni taivas, avoinna isä Abrahamin helma!

LEA. Eijaa! mun isäni on valinnut parhaan osan, on astunut hurskasten tielle. Eijaa! nyt soikoot kanteleet ja huilut, ilon pauhinasta vapiskoot perustat kaikki, ja pyhällä savulla ja tuoksulla täyttyköön huoneemme, niinkuin Jesaias profeetan riemun ja kunnian juhlena ennen. Iloitkaamme! Iloitse, Joas, mun armahani!

JOAS. (Karastellen kurkkuansa.) Hiljaa, nainen, hiljaa!

LEA. Iloitse kanssamme autuuden päivänä! (Lankee isänsä syliin.) Terve, isä, terve! Ah, Aram! heitä murheen muoto kauvas pois ja anna henkesi lentää leimausten kotihin saakka. Nyt ilo-myrskyn aalto korkealle käyköön, nouskoon laine laineen hartioille suutelemaan siipiä kultaisen pilven, ja asettukoon sitten myrsky taas, asettukoon rauhan tyyneksi mereksi, jonka syvyydessä itseänsä kuvailee pyhä, kaartava taivas.— Mutta kerro, isä, kerro meille onnesi retki.

SAKEUS. Armas tyttäreni, riemulla sen teen. Ankara oli hetki, ijankaikkisesti ankara ja kaunis.—Kaupungin portilla, lähellä taloani seisoin, ja ihmisjoukko, niinkuin juhlallisesti kohiseva virta, likeni meitä, ja sen keskellä Galilean matkamies. Mutta kun kansan paljous mun esti pääsemästä tielle, astuinpa erääseen puuhun ylös, ja sieltä toivoin häntä nähdäkseni. Helteisesti hohti päivä, ja puhtaana ja sinisenä kaarteli taivas vuorten kukkulain ylitse. Hän viimein ilmestyi esiin tuon punertavan kallion ja vanhan palmun välistä pitkin hietaista tietä.—Hän tuli; nuori mies, puettuna liehuvaan mantteliin, lähestyi ihanasti kalveilla kasvoilla, ja ruskeat kiharat häilyivät hänen olkapäillään. Niin hän lähestyi ja ihastuksella seurasivat häntä kansan silmät. Mutta nytpä huomasi hän puussa miehen, katsoi ylös, ja tuntuipa, kuin pyhä laine olisi valellut minun ruumistani. Lempeä tosin oli tämä katsanto, mutta vakava ja ylevyyttä täynnä, ja terävästi säteilevä niinkuin päivänpaiste, peilin heleästä pinnasta välähtäessä. »Sakeus», hän sanoi, »astu alas, sillä tänäpänä tahdon vieraila sun huoneessasi». Kernaasti, vaikka kovin hämmästyen, minä riensin alas; iloisena hän seurasi minua ja astui huoneeseeni; minun, publikanin huoneeseen! Mikä kunnia!

JOAS. Kunnia?

SAKEUS. Kunnia suuri, mutta suurempi vielä onni, onni taivaallinen! Kiireesti valmistin atrian, jota veljellisesti nautitsimme yhdessä: hän, hänen opetuslapsensa, Ruben ja minä. Mutta atrioitessamme, mitä pyhää ja korkeata oppia lähti hänen suustansa, suloisimman äänen siivillä korvahani kannettuna! Hän saarnasi rakkauden laupiaasta Jumalasta, joka ei tahdo täällä suurimmankaan syntisen kuolemata, ei pahimmankaan ihmisen turmiota, vaan tahtoo häntä kääntää, parantaa ja puhdistaa omaksi lapseksensa. Paastoaminen ja rukouksen ulkonainen puuha on hänen edessänsä mitätön, mutta puhtautta, puhtautta, sielun puhtautta hän tahtoo meiltä. Ja kaikille maan päällä, jotka vilpittömällä sydämmellä käyskelevät täällä, tunnustaen ainoasti Jumalaa korkeudessa, niille kaikille hän lupaa ijankaikkisen autuuden.—Niin hän opetti, ja oppiansa hartaasti kuuntelin seurassa hurskasten miesten. Sydämeni vavahteli, kuumeni ja syttyi lopulta kaikki-voittavaan paloon. Ylös, läpi silmiäni kyynelvirran, minä katsahdin pyhään mieheen, ja hän katsahti minua, niinkuin kirkas taivas satavan pilven ääreltä meihin katsahtaa, lähettäen toivon valoa. Niin katsahti hän, ja hänen poskensa hohtivat kuin tulinen hiili. Ah! silloinpa mun käsitti Jumalan kaikkivaltias henki, mä nousin ylös, todistin hänen Messiaaksi, lupasin uskoa häneen ja hänen voimansa kautta kantaa vanhurskauden hedelmiä. Ja mitä lupasin vielä?—Se nähkäät kohta omilla silmillänne, rakkahimmat ystävät. (Menee ottamaan lipastansa.)

LEA. Ylistys olkoon Jehovalle, ylistys ja kunnia!

JOAS (erikseen). Hmk! Mitä tahtoo hän lippaastansa? (Sakeus on kantanut lippaansa pöydälle.)

SAKEUS. Nyt, mun tyttäreni, älä punehdu, kun kuulet totuuden, vaan katsahda jalosti maailmaan. Siis kuulkaat: Suurin osa tästä aarteestani on vääryydellä koottu.

LEA. Sentähden viskatkaa se paino poveltanne pois; vaipukoon se köyhien uhri-arkkuun.

SAKEUS. Oikein sanottu!—Joas, nyt älä punehdu, Jumalan nimessä, älä punehdu.

JOAS. Sakeus! Malttakaat mieltänne, ihminen, malttakaat mieltänne Herran tähden!

SAKEUS. Juuri Herralle täytän lupaukseni nyt, uhraten aarteeni köyhille ja kaikille, jotka ovat kärsineet vääryyttä minun kauttani; sillä kalliimpi kuin kaiken maailman aarteet ompi mun sieluni. Nyt, arkkuni, on mieleni iloisempi sinusta erotessani, kuin koskaan ennen, sinua täyttäessäni. Ruben, sinä aina uskollinen Ruben, ota halttuusi rahat, lue kohta siitä vaivaisille puolet, kahdeksankymmentä penninkiä leskelle Gilgalissa ja neljäkymmentä eräälle miehelle Bet-Haramissa, ja vielä monille muille...

JOAS. Heretkää, hullut! Heretkää jo!

SAKEUS. Älä estele!—Niin; ja monille muille, sitä myöden kuinka muistooni johtuu veijausteni uhrat; ja ne, jotka muistostani ovat kadonneet, ne astukoot esiin, todistaen tekoni, ja minä maksan heille takaisin neljänkertaisesti, niinkuin käskää Moseksen laki. Kaikki, kaikki tahdon heille maksaa, niin kauan kuin kestää arkkuni sisällys. Ja kun on se tyhjennetty—ja tämä on tapahtuva pian—he älkööt kuitenkaan heittäkö toivoansa, vaan odottakoot vielä tulevaisuuteni varoista kärsityn vahinkonsa takaisin. Tämä oli lupaukseni Galilean profeetalle, ja nyt sen täytän.—Rikas olin siis, mutta nyt olen köyhä ja kuitenkin rikkaampi kuin koskaan ennen. Kiitetty olkoon Herran nimi!

LEA. Kiitetty, ylistetty tällä hetkellä ihanalla!

SAKEUS. Ota arkku ja tee minun tahtoni.

RUBEN. Että niin on tapahtuva, se tietäkää, herra!

SAKEUS. Minä tunnen sinun. Mene ja tee niinkuin sanoin. (Ruben lähtee käymään, mutta Joas, ryhtyen arkkuun, estää hänen kulkunsa.)

JOAS. Seisahdu mies, seisahdu!

RUBEN. Mitä ai'ot?

JOAS. (Likistää arkkua vimmatusti vasten rintaansa.) Arkustani pois! Aarteet ovat minun, minun, minun ne ovat! Minulle ovat ne määrätyt ja pyhästi luvatut, ja tämä on totinen tosi. Pois!

RUBEN. Hellitä, sinä villitty, ja anna minun mennä! (Joas ja Ruben tempailevat arkkua kukin puolelleen.)

SAKEUS. Joas, Joas, oletko mieletön?

LEA. Joas, älä viritä mun isäni vihaa!

JOAS. Huomenlahja, huomenlahja, haa!

RUBEN. Mene helvettiin!

JOAS. Auttakaat minua, hyvät naapurit ja kansalaiset! Sakeus on kadottanut järkensä, eikä tiedä, mitä hän tekee. Rientäkää, rientäkää apuun!

SAKEUS. Sinä saatat mun sydämmeni paisumaan.

JOAS. Hän ei tiedä, mitä hän tekee!

LEA. Hän tekee työn otollisen Jumalan ja ihmisten edessä.

JOAS. Kulta on minun!

RUBEN. Sinä valehtelet!

JOAS. Minun ihan totisesti!

SAKEUS. Mitä? (Ottaa Joasta käsivarresta ja viskaisee hänen kiivaasti sivulle.) Mene matkaasi, kiusan henki.

LEA. Kiitoksia, isäni! (Ruben vie arkun pois.)

SAKEUS. Tässä on tapahtuva minun tahtoni, vaan ei sinun.

LEA. Kiitoksia, isäni, kiitoksia!—Mutta mitä haastelen minä? Ei suinkaan sovinnon ja rauhan kieltä. Toki: anna anteeksi, armas Joakseni, lause, jossa puhkesi ilmiin Lean entinen mieli, iloiten toisen vahingosta. Mutta sitä pyytää hän sun unohtamaan taas.—Niin teki mun isäni sua kohtaan, kun ei voinut toisin tehdä, osoittamatta karmeutta. Tiedä, että ovat hänen silmänsä auenneet näkemään, minkä ihanan oikeuden työn hän nyt rikkaudellansa tekee, työn, josta riemuitsee Jumala ja enkelit. Sen sanot myös kerran sinäkin, kuultuasi taivaan oppia, joka on sovinnon ja rakkauden evankelio.

JOAS. Saatana sun kieleksi naulitkoon kiini, muuttakoon sun vaikka suolapatsaaksi. Huolisinko siitä? Minäkö ottaisin vaimokseni tuon suuren väärintekijän, koronkiskojan ja varkaan tyttären? Siitä varjelkoon minua armollinen Elohim. Se on sanani.

LEA (erikseen). Mikä ihana sana!

JOAS. Koronkiskoja ja varas, sen on hän tunnustanut itse.

SAKEUS. Ja kuitenkin vielä jälkeen tämän tunnustukseni likistit aivan rakkaasti mun kultaani sydäntäsi vastaan. Mitä aattelisit tästä?

JOAS. Mitä tahdot. Tyttäresi heitän hiiteen!

LEA. Sinua kiitän, Joas, ettäs päästät minun näistä kylmistä kahleista. Sua kiitän, vuodattaen ilon lämpöisiä kyyneleitä, kiitän sinua siitä, että aukenee jo täällä vienon neitosen etehen vapauden maailma. Mikä kultainen päivä!

SAKEUS. Suokoon Jumala, ettei Joas, enentäessään rikkauttansa, olisi ennättänyt Sakeuksen vertaiseksi luvattomain keinoin harjoituksessa, sen suokoon Jumala! Tosi! väärin olen tehnyt, mutta niin ja ehkä julkeammin vielä on tässä tehty aina kaukaisesta entisyydestä saakka. Kuitenkaan tämä ei rahtuakaan puolusta minua, ei Jumalan, eikä ihmisten edessä. Ainoastaan katumus ja parannus ja

tämän, sekä oikein että väärin kootun, kultani uhraus voi saattaa tehdyn tekemättömäksi jälleen ja lahjoittaa sielulleni rauhan. Ja niin on tapahtuva tänä päivänä, tällä hetkellä taivaan äärettömän armon ja voiman kautta. Ja onpa, Herran tietien, tämä päivä tehnyt monella tavalla onnen työn. Se voimallisena viskaimena jo ajoissa poisti suvustani vaarallisen ohdakkeen, joka tahtoi juurtua mun tyttärenti tulevaisuuden peltoon. Tämä päivä on selvästi näyttänyt, että ainoastaan huoneeni tavarat ja kulta oli se morsian, jota kohden Joas pyrki yli Lean poven riettailla askeleilla. Mutta tänään on hän näyttänyt oikean nahkansa. Hän nyt, kun Sakeuksen rikkaus on mennyt, hylkää köyhän publikanin ja hänen tyttärensä. Mutta kaikki on hyvin!

LEA. Ah! tämä hylkääminen on onneksemme.

SAKEUS. Sen tiedän. Häntä et rakasta, vaan Aramia, Aramia. Mutta älä katso enään hänenkään puoleensa; sillä sinä olet köyhän miehen tytär. Niin, nytpä nähdään, mikä taivutteli poikien sydämiä huonettani kohden. Oliko se rakkaus? Oliko se ahneus? Sinäpä, mun lapsi raukkani, olet nyt se koetus-kivi, joka näyttää, kumpaisestako metallista ovat heidän sydämensä.

ARAM. Hän on se kallis kivi, jota sieluni lakkaamatta haluaa. Oi, jos hänen omakseni voittaisin, niin kätkeisin hänet sydämeni syvyyteen!

SAKEUS. Tässä on hän! Kallistu hänen syliinsä, mun Leani, ja ole hänen omansa aina. (Vetää häntä Aramia kohden.)

LEA. Mun isäni armahin! (Kallistuu Aramin rintaan.) Aram, sä ihanainen!

ARAM. Lea, mun onneni luoja!

LEA. Mitä? Lepäätkö vasten sinun rintaasi omana lemmittynäsi nyt?

ARAM. Lepää, ijankaikkisesti lepää siinä!

LEA. Enhän usko onneani, ja tiedän sen varmaksi kuitenkin. Mikä suloisuus, mikä huimaava tuoksu pyhien lehtimaja-juhlasta!

ARAM. Sydämiemme juhla!

SAKEUS. Aram, tämä neito sun ansaitsee ja sinä myöskin hänen, vaikka katoaakin sinun sielusi katsanto maan mustahan multa.

ARAM. Maan multa? Väärin luultu, vallan väärin! Minä uskon tätä Natsaretin miestä Jumalan valituksi mieheksi; ja tietäkää, että puhun sydämen vilpittöntyä kieltä! Ah! en teeskentele, en teeskentele, niinkuin petollinen konna. Miksi tekisin niin? Olihan jo Lea omani, ennenkuin tunnustin tämän.—Niin, minä uskon häneen.

SAKEUS. Riemuitkaamme!

LEA. Riemuitkaamme kaksinkertaisesti!

ARAM. Katso, Israelin voimallinen Messias on siinä.—Minkä pidän suurimpana ihmeenä täällä? Sen, että saita viskaisee kaiken rikkautensa pois niinkuin saastaisen loan. Sitä ei saata aikaan ihmisvoima.

SAKEUS. Totisesti ei! Jumalan armo on tehnyt tässä ihmetyönsä.

ARAM. Kuitenkin; ken poisti mun silmistäni sokeuden sumun? Terve sinä kaunoinen Lea! Sun olennostasi on virrannut mun puoleheni pyhä valkeus, jonka loistaessa henkeni silmä on tunkeunut kauvas Jumalamme valtakuntaan.

SAKEUS. Selam, mun lapseni, selam! Sinä saatoit mun näkemään autuutemme auringon. Hänen näin ja ikuisen rauhan sain.

LEA. Hänen näin ja tämän kaiken sain. Me kaikkihan nyt kuulumme tuon oikean paimenen lammasmaan, ja minä itse, minä olen vielä Aramin iloinen, iloinen, kultainen karitsa! Oi ihanata iltaa! Mun sieluni kärkelee kuin soudessa tuhannen simbalin, kärkelee ja väräjä, niinkuin viikunalehto humisee. Kuulkaamme ... kuulkaamme hiljaista kohinaa, kuin ennen hyminä Eliaan tuulen, joka Herran toi! Ah! koska olen nähnyt illan näin armahan? Jos sen nähnyt olen, niin olinpa silloin vienoinen lapsi. Ulkona tuolla, toisella puolen kaupungin muureja, mä kesäpäivänä viivyin, leikiten palmistossa. Alas pitkin taivaan lakea vieri säteilevä aurinkoinen lännen kultapilvihin päin, ja lounainen liehtoi ihanasti, liehtoi ja humisi palmujen latvoissa. Niiden varjossa mä hyppelin ja leikittelin iloisena lapsena, kun kaikui mun korviini ääni, kaikui läpi tuulen liepeän virran, huudellen Leaa, Leaa ja Leaa taas. Ken huuteli siinä? Kenen oli tämä suloisesti helisevä ääni? Ah! silloinpa emoni lemmekeä sisar, nainen mustakiharainen ja hehkuva kuin punertava ruusu, lähestyi, huudellen lempilastaan. Hän tuli,

kääri mun helmaansa ja lausui: »riennä jo kotihis, riennä mun kanssani, kultaseni; siellähän vieraita Mahanaimin kaupungista huoneessamme riemuitsee, ja sinua halaavat he nähdä, syleillä ja suudella. Tule, mun lapseni, tule!» Niin hän lausui, mua manttelinsa suojassa kantaen vasten viileää, ihanata tuulta; ja näkyipä viimein armas koto. Me astuimme sisään, ja lehtien pyhästä tuoksusta täyttyi sabatin iltana huone. Sisään me astuimme, ja hymyten avasivat mulle helmansa Mahanaimin suloiset vieraat; ja nytpä sylistä syliin mä kuljin kuin kultainen hempu. Niinpä armasteltuna lintusena mä naisten varjoisilta povilta urosten rinnoille ihanassa pyörteessä kiertelin, kunnes lepäsin viimein tuojani liepeässä helmassa jälleen. Siinä autuaasti mä lepäsin ja katsahdin akkunasta läntehen kauvas, ja näin siellä auringon sammuvan loimon, joka, pyhästi hymyten, vaipui hohtavien vuorten taakse.—Tämäkaltainen lapsuuteni ihanin päivä. Ah! siihenpä tahdon verrata päivän tämän.

SAKEUS. Oi mun lapseni, oi kallis sielu! Mikä sydän tykky sun povessasi! Tunnenpa äärettömän riemun, katsellessani liekkiä, joka meitä kohtaan silmistäsi leimuaa, lämmittäen herttaisesti. Aram, kuule minua. Aram! (Pidellen Leaa kädestä.) Tämä lapsi tuopi sinulle ikuisen onnen.

ARAM. (Tarttuu Lean toiseen käteen.) Sen tuopi hän, ja siitpä voin itseäni kutsua onnen pojaksi.

LEA. Kaikki hyvä annetaan meille ylhäältä.—Mutta iloitkaamme!

ARAM. Riemuitkaamme!—Joas, minä tiedän, ettet mielly yhdistymään iloomme nyt, vaan siirryt meistä kernaammin pois.

JOAS (erikseen). Niin; miksi seison tässä ja tuijottelen, minä hullu? (Ääneensä.) Minä riennän teistä pois ja jätän teille kirouksen. Katso, Jehovan rangaistus!—Astukoon sisäännne perkeleiden kiljuva lauma, polttava rutto ja spitalitauti, joka kuluttaa ja syö hamaan luihin asti! (Kovalla möräävällä äänellä, ja paukutellen sauvaa lattiaan.) Hamaan luihin asti, hamaan luihin asti! Haa!

SAKEUS. Mutta ole onnellinen sinä!

LEA. Iloinen ja onnellinen ainiaan, veljemme rakas!

ARAM. Onnellinen, ja viimein kuollessasi autuas!

JOAS. (Hämmästyen.) Mitä?

ARAM. Onnea sinulle toivon, kaikesta sydämestäni toivon sitä.

LEA. Kuin kesän lempeä sade, niin vuotakoon onni ja rauha sinulle ja viimein Jumalan kunnian loiste!

SAKEUS. Jalosti lausuttu, mun tyttäreni! Ah! sun ylevä sielusi meitä kohottaa maan tomusta taivasten korkeuteen!—Niin, onni, autuus ja rauha olkoon viimein meidän kaikkein perintö-osa, kaikkein, kaikkein! (Syleilee Leaa ja Aramia. Joas poistuu kovin aattelevana ja käsi otsalla.)

MARGARETA

Näytelmä yhdessä näytöksessä

Alkulause ensimmäiseen painokseen (1871).

Meidän historiamme mustin muisto pimentää tätä nerosta säkenöivää runoelmaa, ja sen pimennon on runoniekkan oma synkimmän synkkä kohtalo tehnyt vielä mustemmaksi sumullaan. Hänen voimallisen henkensä viimeinen luoma on tässä tarjona aikalaisille ja polville nousevaisille. Se ei ole hautakummun päältä tarjottu muistiais-lahja; se vielä olisi lohduitusta. Mutta rinnatusten niiden kammioin kanssa, missä Suomen pääkaupungin väsyneet henget saavat rauhassa levätä, on saman Lappvikin rannalla toisiakin kammioita, jotka, vaikka valoisimmat, eivät kuitenkaan saata usein luoda valoa hautojen sivuitse eksyneiden henkien pimentyneisiin ajatussivyyksiin.

Yhdessä näistä kamottavista kammioista, jotka ovat aiotut meiltä poistemmatuille, vaan ei vielä

kuitenkaan kirkontarhan asujiksi päässeille, on kätkeyty meidän näkyvistämme, vaikk'ei sentään meidän säälistämme.—*Stenvall, Kivi*. Hänen likeisenä naapurinansa on siellä samassa paikassa, samassa mielentilassa, *Daniel Hjort'in* nerokas luoja. Se ei ole aivan vähäinen asia niin vähäiselle maalle kuin Suomi, että se saattaa kadottaa kerrassaan kaksi niin rikaslahjaista runoilijaa.

Mutta jos onkin meidän maamme ollut niin rikas, että siltä on voinut kadota kaksi senvertaista runollista henkeä, niin se kuitenkin on toiselta puolen kovin köyhä ollaksensa tuntematta katkeraa kaipausta. Se hämärä, johon nämät molemmat runoniekat ovat hukkuneet, tekee tämän kaipausten vielä tuntuvammaksi; sillä se ikäänkuin ennustaa ja uhkaa, että se ihmeellisesti loistava päivä, jonka Suomen kansan runohenki on viettänyt ja elänyt viimekuluneina vuosikymmeninä, nyt on yleiseenkin muuttuva hämäräksi. Mitä Suomen kansalla oli saatavaa vanhemmalta runoniekkapolveltaan, sen se on melkein viimeiseen tähteesen asti saanut. Ja koska nyt uudetkin kanteleet murtuvat nuoremman polvikunnan voimallisimmissä käsissä, niin on aika, että täälläkin valmistautaan vastaan-ottamaan tuota runouden rauta-aikaa, joka jo kaikissa muissa maissa sekä kansoissa on kohonnut jalompain aikakausiensa sijaan. Erittäin väkevähenkisissä kansoissa on yhtä hyvin nähty ihmeellinen voima, joka lakastuneista runovainioista taas tuottaa ilmiin uuden, rehoittavaisen viljan. Ruotsissakin, jonka esimerkki meitä niin likeisesti kajoaa, on tämä yleinen kokemus käynyt toteen. Kenpä siis uskaltaisi väittää, että Kalevalan ja Franzénin maassa ei tule nähtäväksi uutta todistusta siihen? Mutta varmemmalla kuin toivolla me emme kuitenkaan saattane sitä odottaa.

Mutta ennen kuin muisto hänestä, josta minä nämät rivit kirjoitan, ennen kuin Kiven nimi voisi pimentyä hänen maanmiehillensä selittämättömäksi, sitä ennen olisi meidän tulevaisen kohtalomme pimentyvä paljon synkemmäksi hämäräksi, kuin siksi, joka nyt on alkuun päässyt. Enemmin kuin tähän asti tulee vasta myönnettäväksi, että hänen runointonsa useampaan kuin yhteen tiehen on jättänyt umpeenmenemättömiä jälkiä runovoimansa voittorekistä. Ja semmoiseen päätökseen kumminkin epäilemättä kaikki yhdistyvät, että Kivelle, siinä runouden lajissa, johon tämäkin teos kuuluu, nimittäin näytelmärunoudessa, meidän maassa näille päivin saakka ei ole kohonnut vertaista, jos vaan arvostelija suopi täyden arvon kaiken dramallisen runouden pääperusteelle, runoilijan monipuolisille luonnonlahjoille. Minä puolestani tunnustan peittelemättä, etten näytelmäkirjallisuuden sankareissa tunne kovin monta, jotka voittaisivat Kiven siinä suhteessa. Näin päättäessäni en ole muistamatta, että varsinkin dramallisessa runoudessa sivistys on välttämättömän tarpeellinen, sivistys, joka valmistelee runoniekkan luonnonlahjan luomia ja valaa ne täydelliseen, taiteelliseen muotoon. Mutta sen tiedän myös, että »i tusen former trifs det sköna»; minä tiedän, että Belvederen Apollonin ja Laokoonin kuvat ovat keskenänsä yhtä erimuotoiset, kuin Pindaron ja Sofokleen runoelmat erimuotoiset. Ja etenkin tahtoisin tässä huomauttaa tuota aivan epäilemättömä seikkaa, että runoniekkan suuri luonnonlahja, silloin kun sen on täytynyt tulla toimeen ilman sitä sivistystä, jonka kirja-oppi sekä seurallinen kanssakäynti suovat onnen syli-lapsille, yksinkin joskus on luonut nerollisia teoksia, joiden vertaa ei paljas sivistys ja oppi koskaan olisi saaneet aikaan. Yhtä hyvin kuin Kalevalan nimettömiä runoilijoita vedetään esiin tämän lauseen todisteeksi, yhtä hyvin sopii siihen Kivenkin nimi. Katsokaamme, kuinka paljon hänen runohenkensä on luonut kovimmassakin maallisessa ahdistuksessaan, niin tottapa meidän, jotka olemme kasvatuksemme avuksi saaneet käyttää kaikkia sivistyksen suomia keinoja, tulee vielä nöyremmin kuin muulloin tunnustaa, että me olemme sangen vähässä määrässä tehneet, mitä meiltä olisi ollut oikeus vaatia.

Kiven ulkonainen tila tässä maailmassa on kuitenkin säilyttänyt hänen runohengelleen ehtymättömän voiman lähteen, joka meiltä muilta enemmän tai vähemmän puuttuu. Hänen henkensä ei ollut vieraantunut pois kansasta; siitä syystä tuntui hänen runoelmassansa, samoin kuin jaloimmissa viinilajeissa, voimallisesti kasvinpaikan tuore haju. Hämmästyttävä on nähdä millä sanain voimalla hän usein luopi elävää henkeä runoelmihinsa, ei ainoasti luonnonkuvausten, vaan myös ihmissydämen tunteitten suhteen. Tämä viehättävä dramallinen sanain-voima ilmoittaa itsensä myös tässä Margaretassa kohta ensimmäisissä sanoissa, ja samallaisia tavataan tiheässä edempänäkin. Nämä voimalliset sanat ja niin myös koko se mieli-ala, joka tästä runoelmasta puhuu, on kaiku Suomen kansan syvimmästä sydäimestä, sydäimestä, jonka rakkaus on yhtä voimallinen kuin sen vihakin.

Muutenkin on tämä runoelman koko peri-aatos samallaista kaikua. Siitä syystä ei ole helppo päättää, mihin luokkaan näytelmäkirjallisuudessa se on asetettava. Tuossa kammottavassa teossa, joka tässä liikkuvien henkilöiden mieltä kuohuttaa, ei heillä ole mitään osallisuutta—paitsi yhdellä ainoalla—vieläpä on se teko jo tapahtunut ja tehty. Eipä voi oikeastaan olla tässä puhe sisällisestääkään teosta, s.o. muuttumisista näytelmän henkilöiden mielentilassa, vaikka kyllä tuimia tunteita tragillisella tavalla heissä on riehumassa. Kenties voivat kuitenkin todellisesti dramalliset kanssapuheet, joista tuon sydäntä-sortavaisen ulkonaisen tapahtuman vaikutus kajahtelee, olla jonkunlaisena vastapainona niille puutteille, jotka drama-taiteen tieteellinen silmä on havaitseva tässä merkillisessä runoelmassa. Totisesti dramallinen paitsi sitä on varmaan kumminkin se ihana pyrintö sovitukseen tässäkin hirveässä tilassa, joka myös muissa Kiven teoksissa kajastaa kaikkien sumujen läpi. Kuinka onnellinen olisin, jos samallinen tulevaisuuden kajastus sallisi toivoa vielä jotain Kiven voimallisen neron luomaa. Mutta

synkkä sumu on meiltä kaiken toivon ijankaikkiseksi peittänyt.

Fredr. Cygnaeus.

HENKILÖT:

CONON, vanha evesti.

MARGARETA, | hänen tyttärensä.

KARIN, |

ANIAN, nuori upseeri.

MATTI, Cononin palvelija.

Tapaus on Suomessa, Tampereen tienoilla, Toukokuussa 1808.

Maantie ja metsänen seutu. Perillä kivinen ja kantonen mäki ja mäen harjulla männistö.—Karin tulee oikealta.

KARIN (yksin). Margareta! Missä viivyt? Minä en voi enään vartoa turhaan, eihän kuulu miestä sanominensa kaupungista.—Oi sisareni, kuinka taidat viipyä, kuinka astella noin huoletonna sinä, koska en saa hetkeksikään rauhaa minä? Ihailenko tämän illan kauneutta? Onhan se ihana ja laulelevat pienet linnut, mikä metsän tutkaimilla, mikä lennellen kirkkaan taivaan alla. Ah! iloitsinpa minäkin ennen, kilvan laulelin ilman siivitetyn lauman kanssa, koska tyyni aurinko aleni, pallistaen valkeita hattaria kultaruskollansa. Mutta kolkot ovat päivät nyt, murehtien kallistaa päänsä Suomen kansa, että kärsii kallis synnyinmaa; ja siitähän ei löydä sydämmeni rauhaa.—Margareta!

MARGARETA (ulkopuolella). Tässä olen, sinä levoton.

KARIN. Hän tulee. Kas, enkö tahtois omakseni tuota sun lempeää tyynnnettäs, oi likka? (Margareta tulee vasemmalta.) Oi Margareta!

MARGARETA. Miksi tuskittelet?

KARIN. Miksi kysyt? Sinunhan povesi syvemmin kuin toisen täällä pitäisi tuntemaan vavistuksen vaarasta, joka uhkaa meitä. Minulla ei kuitenkaan yhtään kultasta sodan kidassa. Mutta sinun Anianis, missä on hän?

MARGARETA. Lujassa linnassa Suomenlahden liepeillä, jossa tykkien ukkoset pauhaa ja rautasia rakeita lankee. Kaunis Anian, jos toki näkisin kasvoes välkkynän kerran sauvun hämärässä tulisateen paistaessa!

KARIN (tarttuen molemmilla käsillensä Margaretan käteen). Ja minäkö torelisin? Enhän toreleikkaan vaan hieman tuiskahtelen, armas Marketani, tuiskahtelen minä hälläkkä; mutta ah näissä murheissamme! Ja minäkö torelisin sinua, joka lemmit ja suosit minua kuin äiti; ja kaikkiahan täällä suosit. Mutta ainapa toki ylevämmin ja lempeämmin katsahtelee kuvas siitä päivästä asti, jona lempesi tunsit ja annoit urollesi kätesi—ahaa, eikö huomaa mun silmäni?

MARGARETA. Ah, sinä luulet, että tunsin lempeni vasta sillon. Ei niin. Se liekehti jo povessani vuosia, mutta kätkettynä kaikilta ja tarkin häneltä, joka itse liekehti, hän nuori Anian, mun tähteni toivon ja epäilyksen välillä. Sen silmäni kyllä näkemättä näki, en toki antanut hänelle toivon piirtoakaan, päättäneenä etten sitä koskaan anna. Kas kun minua pidätti kummallisten tunteitten jäykät kahleet. Mutta sodan ilmoitus tuli, loimo ihana sielussani mun voitti väkivalloin, ja minä tunnustin mun lempeni. Ah, en ymmärrä kuinka oli laitani! Mutta minä tahdoin antaa korkeimpani täällä uhriksi isäinmaalleni; sillä Suomi ja Anian he olivat minusta yhtä ja minä olin sankarin morsian. (Peittää kainolla hymyllä silmänsä.) Ah minä itsehän lempeni tunnustin!

KARIN. Mi soma, ihmeellinen hetki; se oli sitten aamu tahi päivä tahi illan hämäränaika!

MARGARETA. Eräs Pohjolan talvi-ehtoo ihanampana kesän iltaa Edenissä aina muistossani väikky, ja teki sen lemmen jumala, koska Anianin silmä sädehtien mulle onnensa ilmasi; ja me syleilimme kihlattuna toinentoistamme. Kerran, vielä kaksi me kohtauimme, mutta emmehän kolmatta enään; häntä kutsui pian vartijaksi kotomaan porteille uhkaava sota.

KARIN. Minä muistan jäähyväishetken. Ja sillon hän, kuinka rakkauden palava ja kuitenkin kuinka olentonsa, käytöksensä jalon sankarin! Ja lujasti syleillen hän heitti sun äitimme helmaan; mutta ah, te mahdatteko vielä kerran syleillä!

MARGARETA. Niin toivokamme.

KARIN. Mutta voi jos hän kaatuu!

MARGARETA. Jos hän kaatuis, niin itkisinpä, kaiken elämäni häntä kaipaisin, mutta kaipaukseni henkäisi kuin suvilehdossa länsituuli; sillä hän kuoli urojen kuoleman.

KARIN. Mutta elääpä hän kuitenkin ja on kerran viettävä hänsä meidän kartanossa, hänsä riemuisat, hän komeana sulhona ja sinä morsian ihmeen kaunihina. (Paukuttaen käsiänsä.) Ah, ah, kuinka lystiä silloin, sisareni, kuinka lystiä!—Mutta ah ja voi! Koska hulluttelen toivossa näin, minä vallaton, juuri silloin, juuri silloin kärsii hän piinan kuolemaa kovemman, raukka nuorukainen!

MARGARETA. Mikä paha taas kummittelee aivossas?

KARIN. Kentiesi hän kituu nälän vaivassa!

MARGARETA. Ole ilman huolta. Elonvaraa, kuin olemme kuulleet, ei puutu vielä heiltä linnassa. Kohta aukenee myös meri, ja silloin viipymättä saattaa Ruotsin laivasto saarretuille miehille sekä miestä että ruokaa. (Conon tulee vasemmalta, Karin juoksee häntä vastaan.)

KARIN. Oi isämme, teidän muotonne lohduttaa! Olette ehkä saanut ilosia sanomia?

CONON. Enhän, mun lapseni. Täältä tänne ilmasta varron uusia minäkin. Mutta Mattia ei kuulu?

KARIN. Ei häntä kuulu.

MARGARETA. Katselinpa äsken tuolta käänteestä kohden kaupunkia matkan, mutta en nähnyt siellä ketään.

CONON. Esteitä on ehkä astunut hänen eteensä; mutta eihän ole hänen liikuntonsakaan juuri karpän. Tuskin, luulen minä, panisi hän tallukkansa travaamaan, vaihka leimuisi tupansa tulesa, kuin raukka maamme nyt.

KARIN. Ah, niin on siis jo laitamme!

MARGARETA. Isämme, nyt maalaatte liian karkeasti ja meidän kurjain levottomuus kiihtyy.

CONON. Seisot toki vakaana vallan, tyttöni.

MARGARETA. vaihka vavahteleeekin sydän. Mutta enemmän vielä kärsii pieni, kurja sisareni tässä.

KARIN. Ah mun isäni! tämä hurja vihollinenko voitaisi ja tulisi meidän herraksemme? Eivätkö nouse jo voimalla Suomen joukot, karkottamaan ääristämme villin miehen, ja eikö seiso aina lujana vastoin luotiateita ja rynnäkköjä tuo ympäröimä linna, Sveapori, »Suomen lukko ja telki»?

CONON. Mun pieni kuoposeni, muista mitä sanoi kerran isäs: Sveapori seisoo, niinkauvan kuin on se kourissa uskollisen miehen.

KARIN. Mutta jos tämä uskollinen nyt äkisti muuttuisi petturiksi.

MARGARETA. Miksi aattelet niin?

KARIN. Mahdanko aavistaa pahaa? En tiedä, mutta hyvältä ei tunnu mielessäni nyt. Kuinka olleekin niin aattelin.

CONON. Mutta erään linnan, vallankin tärkeän linnan päämiehen virkaa ei anneta muille kuin kauvan koetetulle ja kauvan kokeneelle miehelle.

KARIN. Mutta uskollisuus itse on langennut ja saattanut ihmisyyden itkemään.

CONON. Totuus, mun tyttäreni, surullinen totuus!

MARGARETA. Jos löytyisikin nyt tuon eljen miestä, niin löytyisihän aina taasen joukossa toisia miehiä, jotka asettais rintansa urhollisesti vastaan verratonta pimeyden työtä. Eipä Anianin sielu, tiedän minä, ei tuhannen mailman, ei tuhannen hengen edestä sietäisi tuota häväistystä; ennen menisi hän kuolemaan.

CONON. Toki, heittäkämme nämät synkeät mietteet.

KARIN. Ne heittäkämme kauvas. Mutta yhtä, isäni, kysyn vielä kuitenkin.

Onko meiltä kaikki kadotettu, koska on kadotettu Sveapori?

CONON. Paljon, paljon on kadotettu, ehkei juuri kaikki. Sillon vihamiehemme selkä on vapaa, hän seisoo kiinteästi Suomen ohimilla ja vallitsee merillä.—Mutta miksi haastelemme epäillen tuosta karileiristämme kuohuvassa meressä, joka on perin kukistettamaton, perin mahdoton voittaa? Niin vahvasti, niin viisaasti hänen rakensi miehen nero. Te olette nähnyt hänen kuvansa, kreivi Ehrensvärdirin kuvan, lapseni?

KARIN. Minä muistan sen. Kaunoisena kuin vieno enkeli hän katseli, hän joka rakenteli täällä hirviötä.

MARGARETA. Ilosena, viatonna kuin lapsi hän seisoi tulipeikkonsa nojalla, katsahtaen ihmetöistänsä avaruuteen ulos.

CONON. Juuri sillä puhtahalla, taivaanheleällä katsannolla loi hän Sveaporin linnan: katsasti sen asemakaavan, kohotti muurit ja tornit, kaikki valmisti, kruunaten suuren mestarityönsä. Katso, mikä Briareus, sodan satakäsinen hiisi! Kaikkialta kaikkialle kohtaa hän. Lennä pieni peronenkin hänen ohitsensa mistä mielit, ja hänen tuhannet rautakitansa kaikki voivat vilauksessa kääntyä sua kohden, voivat leimahtaa ja sillon runtoa vaihka vaskisen miehen, mi kerran, kuni tarina kertoilee, nousi merestä, ja ulettui ylös taivahalle tuon kauhean pää.

KARIN. Ja vielä olen kuullut löytyvän salakaivantoja linnoituksen alla, joiden kautta suurimmassa hädässä voidaan kaikki viskata ylös ilmaan, hävittäen elävät ja kuolleet. Kuinka uskotte, isämme?

CONON. Uskon että niin on laita johonkin määrin, mutta ei suinkaan yleisesti kaiken varustuksen alla. Sen keskellä, eräässä paikassa on, niinkuin olen kuullut, pelottava virite. Laukaseppas tämä, sytytä sata tynnöriä, ja Susisaaristossa ei hengitä yhtä olentoa sen tempun perään. Hirveästi vaikuttaa kruuti ylös ja alas ja ympärillensä koska syttyy hän ponnahtaen tuleen. Niinpä on hänehen varoiksi nerokkaita keinoja, konsteja keksitty. Senkaltainen on kuuluisa linna: voittaa mahdoton!

KARIN. Mieliistihän uskomme.

MARGARETA. Sillä se lohduttaa meitä.

CONON. Se uskokaat ja olkaat linnastamme ilman yhtään murhetta. Toki yksi on hänellä vihollinen, min kanssa ei auta voimat eikä konstit, ja on se tuo kalvea nälkä. Mutta hänestä hän ei ole vielä kuulunut hätää suljetuilta pojiltamme. Kohta heittää myös meri peittonsa, ja sillon purjehtii heille leipä.—Niin kasvaa toivomme. Linnamme on vahvin pohjassa, sen nykyinen haltija, kreivi Kronstedt, urhea ja viisas mies ja sen miehistö oivallinen. Ken uskaltaa häntä lähettä? Eivät legionat enkeleitä! Ja tuolla maamme sydämissä käyvät jo uroomme vastarintaan kuin karhut ja ovat jo useinkin antaneet Moskovalle verisen pään; ja viimein hänen soittakoot tienoistamme kuuksi päiväksi. Niin toivomme ja huudamme: eläköön Suomenmaa ja sen rohkeat pojat, eläköön armollinen kuninkaamme! (Heilauttaa kerran hattua.—Matti tulee vasemmalta periltä.)

KARIN. Matti!

CONON. Siinä hän mies.

MARGARETA. Mutta hän saattaa murheen sanoman.

KARIN. Sano kiireesti mitä tiedät, sano kiireesti?

CONON. Mitä kuuluu, Matti?

MATTI. (Kyhniä päätänsä.) Ei yhtään hyvää, herra.

KARIN. Minä ouneksin hirveintä!

CONON. Hän sanokoon sitten että Suomen armeija pohjassa on hävitetty ja valloitettu Sveaporin linna. Mitä? Sveaporin linna? Ei koskaan!

KARIN. Sano pian, muuton sydämeni kätkee! Sano hyvä Matti!

MATTI. Sanon niin pian kuin ehdin. Ja kuulkaat nyt. Sen ijäkkään herran, jolle saatoin teidän kirjeenne, isäntäni, kohtasin kovassa tilassa, sillä tieto tuhosta oli hiljan tullut. Toki, viimein luettuuan kirjeen, kääntyi hän puoleeni vavisten ja lausui: sano isännälles, mies,—sillä kirjoittaa en voi tällä erällä —että syy on nyt itkeä: Sveapori on langennut.

NE TOISET. Langennut!

MATTI. Mutta kunnialla.

CONON. Haa, vai kunnialla! Mahdotonta!

MATTI. Vartokaat hieman. Eräänä myrsky-yönä rynkäsivät Venäjän laumat västinkiiimme sisään. Nousi tuosta hirveä meteli, ja Suomen miehet nyt vimmoissaan tekivät verrattoman työn. Kas, vilauksessahan lensi suurin osa linnoituksesta tulen siivillä ylös ilmaan pamauksella, jolla ei vielä ole ollut määriä täällä taivaan alla. Niin räjähti hän avaruuksiin ylös yynnä kaikkein ystävien ja vihamiesten kanssa, ja jälellä on varusteesta ainoastaan muutama raunio.—Niin käski minua ystävänne teille kertomaan. (Hetki äänettömyyttä.)

CONON. Ja sinä kerroit kauhistuksen näytelmän. Olipa siinä laukausta!

KARIN. Oi Jumala, että kesti maa ja taivas!

MARGARETA. Että kesti korkeuden vahvuus ammahdusta verrattoman tulen!

CONON. Ah! tuima linna, kampaessaan kuolon kanssa, antoi mennessänsä mailmalle niin voimallisen potkauksen, jossa itse Vesuvius ei kilvastele.

MARGARETA. Voi ilmiötä pimeässä yössä tuhansien kuolemien tähden!

KARIN. Tuhansien kuolemien tähden ah ja voi!

CONON. Kuoli siis Anian.

KARIN. Margaretan kihlattu!

MARGARETA. Oo!

CONON. Pidinpä häntä omana poikanani, mutta sai hän murheellisen lopun!

MARGARETA. Hän taivaaseen astui, tulisissa vaunuissa hän kohosi, ja aukenivat pilvet. Tämä kunnia miehelle, mi kaatui maansa vartijana!— Hän on siis kuollut! Mun Aniani kuollut? Hän se kaunis?— Hyvästi!

KARIN. Myhäillen katselet ylös taivaan kumoon, mutta poskesi on lumivalkea, ja sehän ahdistaa mun sydäntäni, ahdistaa! Oi Margareta! (Painaa otsansa vasten hänen rintaansa.)

MARGARETA (silitellen hänen päätään). Älä itke, armas sisareni!

KARIN. Kuolihan sun kaunoises!

MARGARETA. Siitähän nyt sieluni autuaasti riutuu.

CONON. Katkera autuus, kurja tyttäreni.

MARGARETA. Hänen kuolemaansa katselen kuin tuo lehtinen viita idän partahalta päivän tulista laskua lännessä nyt katselee. Sinä lempeästi hymyilevä viita vaisun, valkean taivaskaton alla!—Mitä huolitte minusta ja hänestä, jonka kerran kadotin? Muistelkaatte katoa valtasen linnan, maamme laivaston kilpeä.

CONON. Oikeinhan nuhtelet sinä meitä. Ensin kaikistahan kuningas ja isäinmaa! Mutta ah! heitä kohtasi nyt kova isku tuon kalliin, kalliin kivikartanomme kaatuessa, joka, ikivuorelle rakettuna, lujaksi kuin vuori itse, komeana, aalton syleilemänä seisoj Suomenlahden valtijaana.—Tuliluotina nyt halkeisi vanhan sydän, elleivät itse muurit ja kiviset kastarit olisi ajoissa leimahtaneet ylös pelasteeksi kunnian ja minun poveni lievitteeksi nyt.

MARGARETA. Tämä kantakoon siis murhettanne, muistaissanne kuvaa toisesta Numantiasta.

KARIN. Mutta kiivaasti liehtoo rintanne, mun isäni. Te voitte pahoin!

CONON. Ooh ei vaaraa! Tunnenpa vaan kuuman janon ja joisin vaihka verta, Moskoviitan verta.— Taluta minua, likka, tuonne lähteelle; hämmentäähän näköäni verinen, verinen hämärä. Ah olisin nyt kymmenen vuotta nuorempi!—Osota minulle polku. (He ovat menossa vasemmalle. Matti on tämän kohtauksen kestäessä seissyt taampana murheellisella, mutta lopulta vihasella muodolla.)

MATTI. Herra, kuulkaat minua.

CONON. Mitä tahdot?

MATTI. Minä olen teitä nuorempi kolmekymmentä vuotta, minäkin voin surra ja viimein vihastua, sillä Suomi on minunkin kotoni. Katsokaat, olenpa nyt kulkeissani tiellä aatellut ja tuumiskellut tuonne tänne, ja vihdoin pyhästi päättänyt käydä tuikeaan työhön ja toimeen, olla liesussa jo ennen puolyön pimeyttä, jos te, mun isäntäni, suotte minulle lupanne ja vielä muutaman rivin mun kouraa, noin niinkuin pieneksi puhemiehekseni antaakseni jollenkin teidän tuttavalle miekkaherrallenne tuolla ylhäällä. Te ymmärrätte? Mitä sanotte?

CONON. Kuuluuhan tuo uljaalta. Poika, minä arvaan mihän mieles touvaa.

MATTI. Tappelemaan Pohjanmaalle! Siellä kuuluvat he iskeilevän yhteen joteskin.

CONON. Juuri sinne, Matti! Siellä taistellaan kuin miehet, ja kernaastihan annan sinulle lupani ja vielä pienen kirjotetun lumouskalunkin mukaas. Mene ja pue päälles tuon vainaan korpraalimme vanha takki ja hattu; tulenpa kohta itse ja annan sulle jykävän kiväärini myötäs. Mars, mies!

MATTI. Minä riennän! (Menee oikialle.)

CONON. Koreata kyllä tämänkaltainen esimerkki; ja moni sahransankari on tehnyt jo samoin kuin hän, etsinyt taistelevat joukkomme ja vapain mielin ottanut päällensä sodan taakat. Hyväähän tuo todistaa, sisällistä ydintä ja voimaa, uskollisuutta ja velvontuntoa; ja semä kansa raivaa itsellensä viimein tien.—Mutta mitä kuuli äsken, mitä näki mun sieluni? Haa! kaukana yössä punertaen leimahti sankarten kuolema.—Lähteelle, lapseni!

KARIN. Tänne, mun isäni! (Menevät vasemmalle.)

MARGARETA (yksin). Kaunis Anian, niin pakeni sun kirkastettu henkes ylös maihin, joissa viha, vaino, sota ja kuolema ei ole. Siellähän nyt autuaana säteilet ja unohdat isiesi veritahratun maan täällä allas. Mutta ei! Ethän unohda ihanata synnyinmaatas, etkä ystävääs sen kumajavilla nummilla täällä. Ethän lemmittyäs unohda, häntä kurjaa, mi täällä honkain hyminässä kainosti murehtien käyskelee, aina muistain sinua, kantaen kuvaasi povessansa. Ja kuule mun valani, Anian! Älköön millonkaan, niin vannon, sydämmestäni himmentäkö pyhää aarrettani, sun lempeää haamuas, toisen miehen katse. Se kuule! ja tässä heitän nyt kauvas elon kehnot riemut vaiheiltani pois, tähän sammukoon nuoruuteni lyhykäinen kevät, kuin sammuu tuolla päivän tähti nyt, ja kuolleen kultaseni muisto olkoon synkeä iloni aina. (Anian astuu alas mäntymäestä perillä, lähestyy hitaasti ja alakuloisena. Margareta katselee häntä kummastuen ja haastelee erikseen.) Mitä näen minä? Erään nuorukaisen, jonka pituus ja koko olento muistuttavat ihmeellisesti häntä, häntä! Tai oletko hänen haamunsa Tuonen maasta? Se ole, minä käyn sua rohkeasti vastaan ja syleilen lemmittyäni varjoa, jonka oma, sureva sieluni synnytti. (Ääneensä.) Toki ei! Sinä olet mun oikea sulhaseni lihoihin ja verin, mun Anianiin! (Rientää syleilemään häntä, mutta Anian kääntää kasvonsa toisialle.)

ANIAN. Oi kuolema!

MARGARETA (ammahtaen hänestä äkkiin pois ja kiljahtaen kovin). Jumal' armahda, mitä aavistan minä!

ANIAN. Margareta, katso laupeaasti puoleeni!

MARGARETA. Onneton, sun muotos ilmasee kaikki, oi Jumala!

ANIAN. Jaa, petos on tehnyt tehtävänsä lujimmassa linnassa.

MARGARETA. Haa, mitä sanoit!

ANIAN. Petos on heittänyt Svean linnan.

MARGARETA. Ota sanas takasin, minä rukoilen, ota se takasin! Oi, älä sano petos!

ANIAN. Hahaa! jos toisin sanon, niin valehtelen.

MARGARETA. Ole ennen tavallinen valehtelija kuin vihelijäinen, pelokas valtakunnan petturi. Oi korkeuden Jumala!

ANIAN (tuskallisesti, mutta kiukun äänellä). En minä häntä myynyt!

MARGARETA. Myynyt!—Myynyt!—Ken on hänen sitten myynyt?

ANIAN. Itse herra sodanpäämies.

MARGARETA. Ja sinä, mitä teit sinä silloin?

ANIAN. Astuin ulos joukon seassa kuni käskettiin.

MARGARETA. (Vyöttää käsivartensa ympär kuusen, joka seisoo oikealla, painaen otsansa vasten sen rankaa.) Nyt tahdon kuolla, kaatua kuin tumma kuusi metsän huomaan; ja unoituksen arpa olkoon täällä kaiken, kaiken päätös ja kruunu! Ah nyt ylös-alasin on mailma käynyt, on pimeys ja kauhistus vaan. Kehnostellen peittelee Suomi kasvojansa päivän edessä ja ylkäni, mi lähti ulos puhtaana kuin joutsen auringon paisteessa, nyt väikkyy, huojuu esiin mustana kaarneena ja katsahtaa kuin se mies, joka teki täällä suurimman, suurimman synnin: murhasi oman armaan äitinsä. Niin olen uneksunut, Anian, ja uneksun lakkaamatta. (Käy vanhasti kohden Aniania, silmät ummessa.) Minä uneksun, uneksun, uneksun aina vielä! (Niin ehdittyään teaterin keskelle seisauttaa hän äkisti, avaa silmänsä ja vaipuu alas kovin kiljahahtaen. Nojaa hän itseensä oikealla kädellään maahan, mutta painaa vasempansa vasten ohaustaan.) Enhän uneksunut, lapsi raukka, kosken herännytkään langetessain, en herännyt. Ja toki tahtoisin uneksua, uneksua vaan. Siis tule, soma kuusi ja viihdytä mua nukkumaan. Tule, kultahinen kuusi ja saata mua uneksumaan kuolon unta, ja sitten hiljaisesti haudallani hymise.— (Hiljaisella äänellä.) Tule viileä kuusi! (Hetken mentyä tulevat Conon ja Karin vasemmalta.)

CONON. Mitä on tekeillä ja miksi kuulin valitushuutoja?

KARIN. Anian!

CONON. Haa!

KARIN. Ja Margareta tuossa!

CONON. Ojennellen tomussa?

KARIN. Miksi näin? Oi nouse ylös, mun kulta sisareni! (Ryhtyy häneen, Margareta nouse ylös huoaten.)

CONON. (Eriks.) Mitä aattelisin?

KARIN. Ja tuossa Anian niin kalvea kuin kuolema. Kuinka ymmärrän kaiken tämän?

CONON. (Eriks.) Samoin kysyn minä.

KARIN. Kuinka on laitas, Margareta?

MARGARETA. Enhän tiedä.

CONON. (Eriks.) Kummallista!

ANIAN. (Eriks). Tiedänpä, että nousee nyt tässä hälinä; mutta sydämeni on karastunut käydessäni tänne halki ylenkatseen kovan ja kylmän kivistön, ja syöksenpä nyt ilman huolta ulos suustani tuiman totuuden kuin louhikärme kidastansa syöksee vihan liekkiä.

KARIN. Ah! miksi tuijotamme kohden toinentoistamme näin? Anian, sinä elät, mutta miksi katsahdat niin synkeästi? Voi!

CONON. Hän katsahtaa kuin karkuri.—Kerro mies.

MARGARETA. Isäni, nyt olkaat luja kuullessanne pahinta, koska ensimmäinen murheemme, niin korkea, nyt muuttuu ikuisiksi häpeäksi.

CONON. Hän kertokoon.

ANIAN. Mitä pitää minun kertoman?

CONON. Kenen luvalla olet tässä? Onko sota loppunut?

ANIAN. Onhan kuitenkin rauha Sveaporin linnassa.

CONON. Ehkä rauha, joka ei ole meidän?

MARGARETA. Oi Anian!

CONON. Sano!

ANIAN. Tahdotte siis kuulla pimeyden sanoman?

CONON. Sen tahdon. Kerro!

ANIAN. No kuulkaat. Sveapori on langennut, langennut ilman taisteloa, ilman vallanpakkoa

päällysmiesten petoksen kautta; ja julkeasti meuhaa nyt Venäläinen huoneessansa.

CONON. Haa! ette siis lähteneetkään koreasti ylös lintuen luoksi niinkuin täällä kerrotaan?

ANIAN. Hulluja maineita kaikki. Kuin meren helmi eheänä seisoo linna ja hänen otsallansa liehuu idän viiri.

CONON. Ole ijankaikkisesti kirottu sinä, jonka huulilta kuulin tämän, sinä, joka vakaana katselit helvetinteosta vetämättä miekkaas!

ANIAN. Totta, miekkaani en vetänyt.

CONON. Sentähden ole kirottu!

KARIN. Voi sinua, Anian, kuinka taisit olla niin miehuuton, niin unohtaa isäinmaan onnen. Oi, minä en tahdo sinua nähdä enään!

CONON. Mene, ja älä koskaan enään toivo mun tytärtäni.

MARGARETA. Toki on hän vimman mies ja haastelee katkerretusta sydämmestä. Mutta miksi tuomitsisimme häntä kuulematta? Puolustakoon hän itseänsä ennenkuin ilman armoa viskaamme nimen pettäjän vasten hänen armasta päätänsä.

CONON. Tyttäreni, sun äänes tunkee syvälle mun rintaani, läpi vihan villin myrskyn, ja mun täytyy huovahtaa. Anian, minä otan tuomioni takasin, kunnes selvästi ja totuuden kielellä olet kuvannut mun eteeni kamalan asias. Sano kaikki, ja sitämyöden langetkoon tuomios.

ANIAN. Neidon ihmeellinen ääni on sulattanut sydämmeni jäisen puvun, ynseyden, kirouksen tekemä aina sitten Svea linnan murheellista päivää.—Mutta lankesi luja linna.

CONON. Surma ja kuolema! miksi lankesi hän?

MARGARETA. Minä rukoilen, lainatkaat hänelle hetkeksi kärsivällinen korva.

ANIAN. Niin hän lankesi, vaihka uskallusta ei puuttunut miehistössä, vaan ampuili uljaasti, vartoen vakaalla mielellä meren aukeemista ja lännestä Ruotsin laivastoa.

CONON. Ja jo kaiketi on meri auennut.

ANIAN. Sen kyllä uskon.

CONON. Ja lännen laivat kuni joutsenet jo olisivat purjehtineet satamaanne sisään, tuoden mitä puuttui. Oi kirous!—Mutta kuinka luonnistui tilanne?

ANIAN. Ilmestyi hän vähitellen esimiestemme piiriin eräs synkkä, eriskummallinen henki, ja yhtä ja toista kuiskaeltiin. Toki lujana aina seisoj alajohtokunta ja sotamies vallilla. Mutta ylhäältä yhä leveni aatoksia, perustelmia, epätoivon lauseita Ruotsin vallasta.

CONON. Niin syntyi myrkyllinen ajos, vähitellen paisui, valmistui, kunnes puhkesi hän surman päivänä.—Mutta mitä haastelivat hyvät herrat, halventaissaan Ruotsin valtaa?

ANIAN. Tämän maan, he lausuilivat, on mahdotonta varjella Suomea kauvemmin alta idän lakkaamatta paisuvan voiman. Ja vallan toivoton on tilamme tässä linnassa nyt. Sotajoukkomme ovat meistä kaukana kylmässä pohjassa, karkutiellään omasta maastansa pois.

CONON. Ei juuri niin, te hyvät herrat. Sankartemme pieni lauma teki »vasemmalle ympär» ja kirkasti kunniansa Venäläisten veressä.

MARGARETA. (Eriks.) Samaan kiirastuleen, Anian, nyt sinäkin riennä, oi riennä ja kuole kunnialla!

ANIAN. Ah, nämät muistot ovat hämmentäneet aivoni! Kuinka kertoa? Toki, niinhän mietiskeltiin, ja lisäiltihin vielä: turhaan apua lännestä me odotamme, kunnes nälkä on heittävä niin linnamme kuin sen miehet vihoitetun vihollisen mielivaltaan. Mikä järjettömyys siis, vuodattaa verta tuon viheliäisen kuninkaan, tuon hullun tyrannin tähden.

CONON. Rutto heidän päällensä! Kuningastamme häväistä? Huutaa häntä hulluksi ja hirmuvaltijaksi, häntä hieman itsepintaista, mutta hurskasta miestä? Olkoon heidän kielensä kirottu! Hän on meidän kuninkaamme, eläköön hän!

ANIAN. Suuri narri oli Kusta Adolf, mutta Venäjän istuimella istui jalo ja lempeä ruhtinas.

CONON. Hmmh!

ANIAN. Pian maineet kuljit ympär koko johtokunnan, mutta kätkössä oli yhä miehistöltä kaikki.—Tuli toki viimein tuulispäänä varma tieto: heitetty on linna!

MARGARETA. Taivaan Jumala!

KARIN. Mi kammon sanoma!

CONON. Ettei sammunehet aurinko ja tähdet!

ANIAN. Ja ulos marssimahan käskettiin Suomen vartijaväki. Sotilas tuijotteli, ja pian mi kiukusta ja vimmastasta itki, mi hammasta kiristäen iski vasten jäykkää vallia kiväärinsä pirstaleiksi, koska asteli hän kiroten ulos. Nyt ainoastaan yksi sana ja yhteen lyöneet olisivat helvetti ja taivas. Mutta eihän kaikunut ääni!

CONON. Ei kaikunut!

MARGARETA. Ei kaikunut sankarin ääni! Ah!

ANIAN. Mi hetki äänetön kuin tuomiolla! Tuonne tänne risteili aatoksia kiehuva aivossani, mutta ulos tuliseen toimintoon ei yksikään ehtinyt. Ah ken voi kaaoksessa käsittää mikä parhain tehty mikä pahin? Mitä taisin minä, alajohtokunnan joukossa nuori, kokematon jäsen? Voinut olis syntyä hirveä hulluus, noustessani vastaan harmaapäätä päällysmiestäni; ehkä turhaan olisin laskenut petoksen mustalle taakalle vielä velimurhan painon. Ja niinpä kuni kadotuksen pahteisessa häiriössä, minä vietiin virrassa ulos kuin houriva mies. Niin läksimme linnastamme.

CONON. Miksi läksitte? Loppuiko leipä?

ANIAN. Leipää varahuoneet täys!

CONON. Puuttuiko kuulia ja kruutia?

ANIAN. Jynkät kellarit ampuvaroja täys!

CONON. Te tunnottomat peikot! Ja sinä Kronstedt, haa sinä musta perkele!

ANIAN. Hän oli onnellinen hän ja muutama herroistamme vielä. Heidän vikoissansa helähteli kultasia tynnöriä, ja sentähden astui Venäjä niin mukaisesti ja ilon pauhinalla itärannalta sisään.

CONON. Mutta te?

ANIAN. Me äänettöminä, alakuloisina ja vitkon niinkuin kilpikonnat länsipartahalta astelimme ulos kohden mannermaata. Siinä iltahetkenä, murheen veljinä erosimme mikä minnekkkin, päin kaikkia ilmoja, kuin suden poijat, joilta surmattiin emä.

KARIN. Synkkä iltahetki!

MARGARETA. Oi kylmien kyynelten hetki!

CONON. Niin erositte häväistyksen päivänne hämäränhetkenä, o, o!

ANIAN. Olenpa kärsinytkin retkelläni tuosta kolkosta päivästä aina tähän hetkeen asti. Tämä päivä alat vainosi mun sieluani kuin öinen saamuntuuli, koska polkien tuhansia harhateitä, kohden kodon ilmaa samoilin ja pohjan reunaa alat etsi mun silmäni. Siellähän pakolaisen kurja kuvailus katseli lemmittynsä haamua; ja käyskeli aina pyhä haamu pohjan kaukasten metsien sinisellä harjalla; ja käyskeli hän usein pilven himmeän vaipan nojalla. Mutta murheisena siellä väikkyi hän aina, heljinä helminä välähtelit hänen kyyneleensä hattarien vuoteilta alas.

MARGARETA. (Eriks.) Ah, sinä halkaset mun sydämmeni, kärsivä, onneton ylkäni! Oi, minä kuolisni! (Karin itkee.)

ANIAN. Itkevänä häntä kuvailin. Sillä myrsky yhä ukkosena korvissani jyrisi, ja nythän kohtailin myös kotomaani laaksoissa lakkaamatta ylenkatsetta ja kirousta, ja kuohui sielussani karvaus ja kuolettava tuska. Hirmuisestihan painaa meitä kansan viha ja kammo!—niin kaahasi minua merestä kamala myrsky, niin hengitti mua vastaan kylmä katkera sumu, ja vimman uhaksi muuttui viimein rinnassani murhe.—Toki näin vihdoinkin tuttavat pellot, muiston pyhät vainiot, mutta näinpä silloin ikävyyden pellot ja niitut, ja pian en mitäkään nähnyt, vaan kurjan silmäni sumeaksi näin. Ah, kuinka toisin ennen, piennä poikaisena ennen tullessani koulun helteisestä ilmasta, koska kuulin kohinan lapsuuteni kuusistosta ja kodon katto kuumotti mua vastaan tuolta kantosen kunnaan kaltehelta kuin pyhänmiesten kaupunki!—

Mutta miksi samea ja synkeä sauvu nyt? Miksi pimitetään eteheni maa ja taivas? Mitä taisin minä? (Karin juoksee itkien Anianin luo.)

KARIN. Armas Anian, anna anteeksi, unohda mitä lausuin äsken minä sokea, minä vallaton liekkiö? Mitä tiedän minä mitä kärsitään ja kilvoitellaan täällä mailman reitillä, minä kurja hempilapsi? Ah, kärsinyt olet sinä hirmuisesti! Mutta siirrä kuitenkin jo pois nuo pilvet otsaltasi. Minä lohdutan sinua; me kaikki, kaikki sinua lohdutamme! (Kääntyen kohden isäänsä.) Isäni!

CONON. Anian, minä en tuomitse sinua, muistaen kuuliaisuuden tärkeyttä sodassa. Yksi pää, viisas pää ja sillä jäsenet nöyrät ja lujat tekemään mitä määrää tämä pää, siinä ikuisesti seisova sääntö. Anna siis mieles tyyntyä, nuorukainen. Sinä täytit valas ja velvos vaateen, totellen sun herraas, ja samoin tekivät sun veljes ja kumppanis. Mutta olisi parveksenne löytynyt yksi jalopeura-sankari, silmällä syöksevä toiminnon tulta, niin olisipa nousnut siinä melskettä, tiedän minä. Mutta niin ei tapahtunut, vaan toteltiin peikkoa, ja himmentyi Suomen kunnian kilpi. Toki, rauhassa, mun Anian, me olemme jo tehneet sovinnon, ja hän tekee väärin, joka sinua soimaa ja kiroo.—Anian, ota Margaretas ja elä onnellisna, jos niin taidat. (Eriks.) Mutta voi, maan mullassa nyt ennen makaisin mä itse! (Ääneensä.) Anian, tule vieraakseni tänä iltana ja nauti, jos taidat; murheisena kuitenkin kohtaat isäntäsi, tiedät sinä. Sillä nyt on hänen elämänsä kylmä ja tyhjä ja hänen ilons on kuolema, o! (Poistuu vinhasti oikealle.—Margareta on seisnut ja seisoo vielä hetken eteenpäin ylevästi innostuneena kuin näyssä.)

ANIAN. (Eriks.) Kurja vanhus, mun sydämmeni kärsii sun murheestas.—Mutta katso: seisoohan tuossa Margareta eriskummallisna, kirkkahana, korkeana kuin olento ylhäältä. Miksi katselet noin tummaan ilmaan?

KARIN (Anianille, pyhkäisten kyyneleet poskiltansa pois). Niin, tule vieraaksemme ja heitä mielestäsi kaikki pimeät asiat. Kaikki ei kadotettu vielä!—Terve tuloa! (Lähenee sisartansa.)

ANIAN. (Eriks.) Sinä hyvä Karin!

KARIN. Lähtekämme, sisar.

MARGARETA. Mitä tahdot?

KARIN. Mitä? Uneksutko? Nyt mennään.

MARGARETA. (Kärsimättömyydellä.) Jätä minä.

KARIN. No tulkaat sitten käsi kädessä, te kaksi kultasta, kuiskaellen sovinnon ja lemmen kieltä. Minä riennän edellä ja askartelen, tyttö-leijo, emäntänänne. Tulkaat! (Poistuu kiirehtien oikealle.—Tieno on vähittäin muuttunut kuun valkasemaksi.)

MARGARETA. (Eriks.) Tämä oliko unelma?—Ah, eihän ollut tämä unelma, vaan pyhä, ihmeellinen henkinäky.

ANIAN. (Eriks.) Kuinka ihastuneena seisoo hän tuossa kuin katselis hän jumalten kokousta. Kauniina hän seisoo, ja kuitenkin pelkään häntä lähestyä, mutta kuitenkin vetää hän minua puoleensa taas, vaihka olis hän kuolemani. En kultatynnörien tähden pettäisi täällä kerjäläistä, mutta palkintona tämä taivaanolento—oi kiusaus verraton! Kuinka tekisin silloin?—Mutta nyt tahdon liketä ja herättää hänen unehen vaipunutta korvaansa, ehkä kammoonkin. (Ääneen.) Margareta!

MARGARETA. Anian, oi Anian!

ANIAN. Sinä käännät pois sun kasvot, sinä hylkää minun!

MARGARETA. Miksi, onneton?

ANIAN. Onnettomuuteni tähden. Mutta älä heitä minua, minä vaipuisin pimeyteen! (Margareta kääntyy äkisti ympär ja syleilee häntä.)

MARGARETA. Lemminhän sinua, mun armas ystäväni. Mutta,—korkeuden Jumala!—nyt mun lemmessäni, voi mikä ahdistus ja tuska, Anian, tuska ijankaikkinen! (Kääntyy pois hänestä.)

ANIAN. Älä poistu minusta, sä ihanin! Kuin jumalilmestys sä väikyt tässä edessäni, loistaen kuutamon kelmeässä päivässä!

MARGARETA. Anian, oi Anian!

ANIAN. Miksi käännät pois sun kasvot?

MARGARETA. Miksi antavat he kamalan varjon?

ANIAN. (Eriks.) Mitä meinaa hän?

MARGARETA. Oi katala Anian!

ANIAN. Pimeä, tuskista menehtynnä.

MARGARETA. Tuskan pimeys tämän rinnalla on halpa.

ANIAN. Minkä sitten? Sano, ja poista se pimeys, sinä taivaan kiiltävä haamu tämän kuutamon kelmeessä päiväs!

MARGARETA. Ah! niin heljänä ennen kiiksi myös Anian lempivän silmäni edessä. Mutta voi tuota kehnoa sumua hänen otsallansa nyt!

ANIAN. Näkösi harhailee!

MARGARETA. Jos niin olis! Oi, lemminhän sinua; mutta äkistihän taasen kauhistuen ammahtaa sinusta sydämmeni pois. Ah! mun rakkauteni, äsken lämmin, nyt heti jälleen kylmenee, ja tämä on vaikeampi kuolon tuskaa. Sillä huomaa, huomaa mikä pimeyden pilvi, kiukkuinen varjo häväistyksen päivästä vainoo sinua lakkaamatta,—laupeuden Jumala!—vainoo, hämärtäen sieluas.

ANIAN. (Eriks). Surma ja kuolema! Siinähän muutaman rikoksesta meille mustin, poistumaton perintö; ja alas tämän päälle hän katsahtaa nyt, puhtahana jalosta korkuudesta. (Ääneensä ja tuskallisena.) Tämänkaltaisena seison tässä: mitä tahdot? Sinä tahdot että siirryn sinusta aina maitten ääriin? Minä teen sen; ylös Pohjanmaalle kamppailemaan urostemme kanssa; ja kuuleman sinun pitää kuinka taistelen, säästämättä vertani ja henkeäni! Mutta sano kaunoinen, jos sodasta viimein voittajana palajan, minä saanko sinua kokonaan kutsua omakseni taas?

MARGARETA. Mitä tekisit, sen tekisit vimmast, saattaakses tuon pilkun kilvestäsi pois. Sinä taistelisit siellä minun tähteni, vaan et meidän maamme tähden, jonka olet kerran unohtanut. Mutta riennä sotaan ja kaadu kuin sankari maan ja taivaan otollisna uhrina. Sillon tekee meidän henkemme ikuisen sovinnon ja kohtaavat toinentoisensa viimein tuolla yllä pilvein.

ANIAN. Mutta heittää lemmittynsä, kaunihimman ihanimman, kuin taivas koskaan loi! Ah! senkaltaisena katselen häntä nyt, ja hänenkö heittäisin ijäksi? Mahdotonta taivastani!

MARGARETA. Koska hänen heität, sillon hänen voitat; mutta tiedä, jos tässä viivyt, sumuhaamuna aikaillet, sillon hänen kadotat ainiaaksi.— Sun taivaas! Oi, tahtoisinhan se olla, mutta enhän enään täällä, vaan tuolla. Toki pelkäänpä nyt, ettei millonkaan ollut lempesi täällä kohonnut ylemmäksi maamme piiriä.

ANIAN. Eikö ollut hän? Sinä loukkaat uskollista lempeä, jonka siivet syleilevät ijankaikkisuutta! Margareta!

MARGARETA. (Ryhtyy häneen.) Oi Anian, anna anteeksi! Ijäisyyteen pyrkivät siis meidän molempain lemmit. Kuitenkin, nyt avara juopa on laskettu heidän välillensä niin täällä kuin siellä, elles sinä kuoleamalla kuole. Siis kuole, Anian, kuin sankari, muuta sinne ikuisen kesän pyhille kunnahille, ja kuolemas, mi täällä meidän erotti, siellä taasen kerran meidän yhdistää, lyöden yli kolkon juopan eteheni kultasen sillan sun luokses.

ANIAN. Oi ääni lempeä, täysi helleyden armautta, kuin tähden kyneleinen kiilto etäisestä sumusta! Minäkö sen äänen soinnussa en kuolisi kultani edestä ja edestä mun maani! Margareta, miksi lausuin kehnon sanan? Sen tein minä hourien, katsellessani taivastani, koska kuulin pyövelin äänen kutsuvan minua kuuleman kitaan. Mutta kas: kuolon öisestä kohdusta nousen minä sinua aina kirkkahampana katselemaan taasen. Ja kuolla kunnialla synnyinmaamme edestä, oi ankaruus!

MARGARETA. Sinä haastelet kuin sankari ja sieluni ihastuu!

ANIAN. Taisteleen ja kuolemaan! Ja enkö tiedä että nuorena urona kuolen? Mitä sanoi hän poikaiselle kerran pimeäsilmänen vaimo? »Varahinpa sinä pienoiseni kuoletkin, kylmenethän nuorukaisna kauvas jylisevään jylhistöön.» Haa, siinähän sankarin kuolema!

MARGARETA. Niin hän sanoi, synkeä, vakaa vaimo.

ANIAN. Ja niin nyt aavistaa sieluni, jännittäen kaiken olentoni sodan veriseen temmellykseen. Ennen päivän koittoa lähdän, mun lemmittyäni! (Vetää häntä rinnoillensa.)

MARGARETA. Ah alas kyynelten virtaan minä tahtoisin vaipua! Mutta kuule, kuule mitä näin minä näyssä juuri tässä, tällä hetkellä, tuossa isäni poistuessa.

ANIAN. Sinä olet siis näkijä?

MARGARETA. Näinpä sinun kuolemas!—Oi Aniani onhan tämä lakkaamaton murheen yö. Mustat, veren pallistamat pilvet sen taivahalla yhä ylitsemme kiirii, toinetoistaan kaahaten kuin hurjat kotkat ja korpit. Kauhistuksen henki vallitsee, luonnon rakennot syrjähtyvät ja moni halpa, kaino tyttö ennustaa tulevista päivistä. Järjitys läpi sielun tunkee, sielua kuvottaa, ja se rupeaa tuskissaan tirkistelemähän ulos ruumiinsa peitteestä. Oi mitkä aijat!

ANIAN. Mutta kerro mitä näit.

MARGARETA. Ankaran näyn. Eteheni avettiin kappale aution Pohjanmaan rantaa, jossa riehui sodan liekki jynkän vuoren liepeillä ja lähellä laakeaa merta. Kiivas oli kamppaus, ja tekivät siinä ihmeitä Suomen sankarit. Toki ensimmäisnä, ylimmäisnä aina taistelit sinä, sodan tulella hehkuen kuin kilvoitteleva enkeli. Niin taistelit, kunnes monesta haavasta kaikki veres ja voimas olit virranneet ulos; ja sun henkes raukeni. Mutta ympärillä huudettiin kuin Juuttaan jalopeuralle: »ah että sankari kaatuu!» Ja nyt, kuoleman sinua suudelles, sinä myhäilit kuin myhäilee autuas sielu riemun ja kunnian pauhussa. Ah mikä näky! Kuin taivaan tulesta mun sydämmeni leimahteli koska katselin kunnian hetkeäs meren aavalla rannal.

ANIAN. Sun sanas, sun äänes pyhä tuliseen rautapaitaan kietovat mun ruumiin, ja tuimasti himoon että kuulisin jo tappelon jylinän; ah, heti ryntäisin sen pyrskivään kitaan, sen hurjimpaan Urianleikkiin!

MARGARETA. Oi sä jalo sotilas! Kunnias retkelle lähde ja ota myötäs mun lempeni aarre ja rukousteni taivaanlauma.

ANIAN. Heidämpä kanssaan halkasen Suomen salot ja vuoret, kunnes vasamana ehdin sodan pauhinan ja sen tulta-tuiskivat louhikärmeet.

MARGARETA. Ja taistelet kuin sankar; ja koska kuolet...

ANIAN. (Äkisti.) Ja koska kuolen—

MARGARETA. Sillon sädehtien sielus sodan liekistä väikkyy ylös puhtahana, viatonna kuin foeniks, jälleen syntyneenä kuolemastaan.

ANIAN. Ja kiidän ylös korkeuden salihin, sen heljässä ilmas onnellisna sinkoilen, mutta kaukana sinusta, kaukana morsiusseppelis tuoksusta!

MARGARETA. Minä sillon tämän elämäni lyhykäisen iltapäivän täällä pyhitän sinulle: lumivalkeaan itseni vaatehdin ja kukkaskedoilla seppelöittynä morsiamenasi käyn. Niin käyn minä monena kesän raukenevana ehtona, kunnes pian toki riennän sun luokses ja ilosena helmani avaän.

ANIAN. Ja sillonhan häitämme vietettäköön, sillon taivaan tuulet, pyhiltä vuorilta tullen, jalosti ravisittelkoot morsiusshuntuasi korkeassa luhdis.—Oi suo mun lempeni houria, sillä minä kiirehdin kohden kuolemaa!

MARGARETA. Ja kuolemasta elämään taasän.

ANIAN. Sinä kelmeä yöseen ruusu! sinä täytät mun poveni voimalla, pyhillä aavisteilla, ja, kuin omihin häihimme, nyt riennän sotaan ja kuolemaan. Valani on vannottu ja lähtöni lähestyy; älköön nähkö tässä nuorta sotilasta enään tulevan aamun koitto. Hetken vielä tuolla armaassa kodossani viivyn, lyhyen hetken viivyn.—Hyvästi, mun impeni!

MARGARETA. Ah eihän vielä! Vaan vielä viivy hetki lyhyt tässä ystäväsi kanssa ja yhtä lyhyt kodolles jäähyväisilläsi uhraa, ja sinua kuitenkin ei saavuta aamun koi. Kuullelcamme kerran vielä kuinka synnyinlaaksom kevätynä soi, eron viimeisenä yönä, kuun paistaessa kirkkahasti.

ANIAN. Kuullelcamme, ystäväni.

MARGARETA. Kuullelcamme!

ANIAN. Tyyni, ihmeellinen yö!

MARGARETA. Kaikkialla hiljaisuus; ainoastaan männistössä yölintu ääntää.

ANIAN. Ja rauhallisna pauhaa kaukahinen koski.

MARGARETA. Kaimalan koski pauhaa ja kultana kuumottaa kuu.

ANIAN. Ja tuolla hongisto helottaa alla kultasen kuun.

MARGARETA. Ja joki sinivyönä välkkyy tuolla niitun helmas.

ANIAN. Ja aavistaen kajastaavi tuolla vuoren komeroinen jyrkkä.

MARGARETA. Ja tähdet taivahalla hymyilee.

ANIAN. Kas, tuossahan jalona kuin sota-orhi loistaa seitsentähti ja pohjaan viittaa levotonna kaulansa, alas kohden sodan valkeita hän viittaa, sinne mihän retkeni on kulkeva nyt. Minä tahdon rientää. Hyvästi, mun lemmittyäni!

MARGARETA. Hyvästi mun sankarsulhasein!

ANIAN. Kyyneleissä myhäilet sä taivaallinen!

MARGARETA. Valkeuden ja pimeyden häiriössä vaikyn. Oi viivy vielä, Anian!

ANIAN. Minua huutaa isäinmaa.

MARGARETA. Riennä, riennä!

ANIAN. Hyvästi sä armas! (Tahtoo mennä, mutta Margareta vetää häntä takaisin.)

MARGARETA. Viivy hetki vielä, sinä kaunoinen, jota sydämeni tahtoo poistaa kauvas ja taasen takasin temmata.

ANIAN. Kuitenkin, mun täytyy lähteä.

MARGARETA. Kuolemaan! (Viskaa vinhasti kiharansa poskeltansa taaemmas.)
Kuolemaan!

ANIAN. Oi, tuskastako viskelet sä kiharias kuutamon kiillossa?

MARGARETA. Ah, mun laupeuteni riutuu, mutta älköön käyttäkö hän valtaansa.

ANIAN. Ei; vaan miekkaani minä. Hyvästi! (Pyrkii pois päin, mutta Margareta vetää häntä puoleensa.)

MARGARETA. (Haastellen vaikertelevalla, melkein kiljuvalla mutta hiljaisella äänellä.) Anian, sinä kuolet uhrina, seppelöitynä uhrina sinä kuolet!

ANIAN. Ilman murhetta, mun tyttöni; minä kuolen kuin mies. (He tempoilevat hetken molemmat puoleensa, mutta hellästi.)

MARGARETA (aina samalla äänellä). Ylevänä uhrinahan kuolet edestä isiesi maan!

ANIAN. Sankarina verratonna! Mutta päästä minua, armas!

MARGARETA. Ei! Vaan kunnian ylkänä vaivut, kallistaen pääs kuin syksyn kukkanen! Mutta voi, siinä oli verta! Voi, tuhannen kertaa voi, ja valita korkeasti, sydämeni kurja! Sinä vaivut kuin syksyn kukkanen!

ANIAN. Sun rinnoilles kuin lapsi, jos kauvemmin ma viivyn. Sentähden kuin villi aalto minä kiirehdin merelleni ja vaivun myrskyyn. (Lähtee vauhdilla, mutta Margareta, pitäen häntä kädestä, temmasee hänen kerran vielä takasin.)

MARGARETA. Toki temmaa sun vieläkin syliinsä toinen aalto. (Syleillen häntä.) Nyt hyvästi ainiaaksi!

ANIAN. Ei! vaan sulje mua ainiaaksi helmahas, sinä kirkas laine, kimmeltävä liehaus hopeakuutammos.

MARGARETA. Ei! vaan tässä näit sinä naisheikkouteni viimeisen liehauksen. Nyt taas kuin voimallisin laine sun viskaan ulos kuolemattomuuden mereen, Sieltähän sä ijankaikkisuuden otsalta mun sydämmeen aina heleänä aamutähtenä säteilet.

ANIAN. Mi autuas onni!—Hyvästi siis viimein! (Anian poistuu.)

MARGARETA. Hyvästi, kunnes tervehdin sua tuolla ylähällä Tähtelässä! (Lankee polvillensa.)—Vallitsija korkuudessa, tee hänen tiensä ankaraksi kuolon-tieksi kilvoituksen vainiolla, että kunnian hänestä saapi isäimme maa ja mun orpo-lempeni uneksua rauhas!—Taivaan ruhtinas, kuule Suomen

naisten rukoileva ääni: Oi, mitä etelässä vaipui meren synkeään kohtuun, se nouskoon pohjan tuntureilta ylös pilvihin, moninkerroin kirkastettuna taas!—Jaa, mun sieluni jo ihanuuden näkee, jo loistaa korkealla sankar-kunniamme; ja mailma on imehtivä urostöitämme Suomen autioilla ahoilla.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LEA; MARGARETA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project

Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not

limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.